

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร

บ้านช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

THE PARTICIPATION OF WOMAN FARMERS IN CABBAGE
PRODUCTION PROCESS, BANCHANGKERNG, AMPHUR MAECHAEM,
CHIANGMAI, THAILAND.

โดย

นางสาวโสภา กิตติชัยวรรณ

เสนอ

บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (สาขาส่งเสริมการเกษตร)

พ.ศ. 2537

ใบรับรองบัณฑิตพิเศษ

บัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา

ภาควิชา

เรื่อง การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร บ้านช่างเค็ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

THE PARTICIPATION OF WOMAN FARMERS IN CABBAGE PRODUCTION PROCESS,
BANCHANGKERNG, AMPHUR MAECHAEM, CHIANGMAI, THAILAND.

นามผู้วิจัย นางสาวโสภา กิตติชัยวรรณ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา ทนุผล)

วันที่ ๖ เดือน ๗ พ.ศ. 2537

กรรมการ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์)

วันที่ 3 เดือน ๗ พ.ศ. 2537

กรรมการ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำชัย ทนุผล)

วันที่ ๒ เดือน ๗ พ.ศ. 2537

หัวหน้าภาควิชา

.....

(ดร.วิรัชศักดิ์ ปรางดี)

วันที่ ๕ เดือน ๗ พ.ศ. 2537

บัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ เทียงตรง)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 11 เดือน ๗ พ.ศ. 2537

คำนิยม

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิลา ทนุผล รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. นำชัย ทนุผล คณะกรรมการที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะแนวทางดำเนินการวิจัย และ ให้ความช่วยเหลือโดยตลอด จนทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านขวัญและกำลังใจจากพี่สาวและคุณประหยัด มะโนพะเส้า เป็นอย่างดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรรยา อภิชาติติตรากุล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปรับปรุง บทความย่อภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณ สตรีเกษตรบ้านช้างเคิ่งในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอโน้มราชบังพระคุณของบิดามารดา ครู-อาจารย์ พี่ เพื่อน ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

โสภา กิตติชัยวรรณ

ตุลาคม 2537

สารบัญเรื่อง

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
บทคัดย่อภาษาไทย	(5)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ข้อจำกัดในการศึกษา	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม	6
กระบวนการผลิตกะหล่ำปลี	9
บทบาทของสตรีเกษตรกรในการเกษตร	15
ภาคสรุป	19
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	20
สถานที่ดำเนินการวิจัย	20
ผู้ให้ข้อมูล	20
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	21
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	21
การทดสอบเครื่องมือ	24
วิธีการรวบรวมข้อมูล	24
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	25
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	25

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	26
ตอน 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล	26
ตอน 2 การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล	35
- การมีส่วนร่วมในการวางแผนการปลูกกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล	35
- การมีส่วนร่วมในการเพาะกล้าและการปลูกกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล	43
- การมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล	53
- อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	59
สรุปผลการวิจัย	59
ข้อเสนอแนะ	61
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	62
เอกสารอ้างอิง	63
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบสัมภาษณ์	67
ภาคผนวก ข. ประวัติผู้วิจัย	72

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล	31
2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจปลูกกะหล่ำปลี	36
3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการคัดเลือกพันธุ์ปลูกกะหล่ำปลี	37
4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการเลือกพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี	38
5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการกำหนดพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี	40
6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการเลือกฤดูเพาะปลูกกะหล่ำปลี	41
7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการหาทุนและปัจจัยการผลิต	42
8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการเตรียมแปลงเพาะกล้ากะหล่ำปลี	43
9 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการเพาะกล้ากะหล่ำปลี	44
10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการเตรียมดินปลูกกะหล่ำปลี	45
11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการย้ายกล้ากะหล่ำปลีปลูก	46
12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในวิธีการปลูกและระยะปลูกกะหล่ำปลี	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
13	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการให้น้ำกะหล่ำปลี	48
14	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี	49
15	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในวิธีการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี	50
16	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการกำจัดวัชพืชของกะหล่ำปลี	51
17	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูกะหล่ำปลี	52
18	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการเก็บเกี่ยวกะหล่ำปลี	53
19	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการตัดหัวกะหล่ำปลี	54
20	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการคัดขนาดและการบรรจุกะหล่ำปลี	55
21	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการจัดหาตลาดกะหล่ำปลี	56
22	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วม ในการแปรรูปกะหล่ำปลี	57

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร บ้านช่างเคิ่ง
อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย : นางสาวโสมมา กิตติชัยวรรณ

ชื่อปริญญา : เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

สาขาวิชา : ส่งเสริมการเกษตร

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา ทนผล)

๓ / ๓๔ / ๒๕๖๓

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสตรีเกษตรกร ในบ้านช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 2) การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร 3) อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ สตรีเกษตรกรที่ปลูกกะหล่ำปลี ในหมู่บ้านช่างเคิ่ง รวมทั้งสิ้น 65 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุโดยเฉลี่ย 39 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยเฉลี่ย 5 คน และมีจำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ผู้ให้ข้อมูลเกินกว่าครึ่งมีลักษณะการถือครองที่ดินเช่าทั้งหมด มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 67,041.53 บาทต่อปี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร แต่มีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนระบุว่าเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี สำหรับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าไม่เคยติดต่อ แต่มีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี

สำหรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีนั้นพบว่าผู้ให้ข้อมูลเกินกว่าครึ่งมีส่วนร่วมในการวางแผนการปลูกกะหล่ำปลี ซึ่งได้แก่ การตัดสินใจปลูก การคัดเลือกพันธุ์ปลูก การเลือกพื้นที่ปลูก การเลือกฤดูเพาะปลูก และการหาทุนและปัจจัยการผลิต แต่ระบุว่าเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการวางแผนการปลูกส่วนสามีจะเป็นผู้นำในการตัดสินใจเกี่ยวกับ

การวางแผนการปลูกกะหล่ำปลี ทำนองเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการเพาะกล้า และ การปลูกกะหล่ำปลีอื่นได้แก่ *การเตรียมแปลงเพาะกล้า การเพาะกล้า การเตรียมดินปลูก การย้ายกล้าปลูก วิธีการปลูก และระยะปลูก การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย วิธีการใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืชและการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูนั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมแต่เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการเพาะกล้าและการปลูกกะหล่ำปลี แต่สามี่จะเป็นผู้นำในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเพาะกล้าและการปลูกกะหล่ำปลี

นอกจากนั้นผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยว และการจำหน่ายกะหล่ำปลี ซึ่งได้แก่ การเก็บเกี่ยว การตัดหัวกะหล่ำปลี การคัดขนาดและการบรรจุ การจัดตลาดและการแปรรูป ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดระบุว่ามีส่วนร่วมแต่สามี่เป็นผู้นำการตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยว และการจำหน่าย ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในกิจกรรมดังกล่าวเท่านั้น ส่วนอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีนั้น จากการสังเกต และ สอบถามพบว่าภรรยาไม่มีความพึงพอใจ และยอมรับสภาพของการเป็นผู้ตามโดยให้สามี่เป็นผู้นำ สำหรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลี ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา และมักจะได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากว่าต้องมีภาระเลี้ยงดูบุตร และต้องประกอบอาชีพอื่น เสริมร่วมกับการผลิตกะหล่ำปลี

ABSTRACT

Title : THE PARTICIPATION OF WOMAN FARMERS IN CABBAGE PRODUCTION
 PROCESS, BANCHANGKERNG, AMPHUR MAECHAEM, CHIANGMAI, THAILAND
 By : Sopa Kitichaiwaun
 Degree : Master of Agricultural Technology (Agricultural Extension)
 Major Field : Agricultural Extension
 Chairman, Special Problem Advisory Board : *Sunila Thanupon*
 (Assistant Professor Dr. Sunila Thanupon)
 3 Nov. 1994

This study was carried out to investigate 1) personal and socio-economic characteristics of woman farmers in Ban Changkerng, Amphur Maechaem, Changwat Chiangmai; 2) their participation in the cabbage production process; and 3) their obstacles in participation in the cabbage production process. The data were collected by means of interview schedules from 65 woman farmers engaged in cabbage growing in Ban Changkerng, and analyzed by using a microcomputer, SPSS program.

The results revealed that the respondents had an average age of 39 years. Most of them had completed grade 4. They had an average of 5 family members and an average family agricultural labor force of 3 persons. Over half of the respondents were land tenants. Their average annual family income was 667,041.53 baht. Most of them had never attended any training program in agriculture, but some indicated

an average attendance of once a year. Most had not had any contact with agricultural extension agents, but some indicated an average of 2 times per year.

Over half of the respondents participated in cabbage production planning, namely decision-making on cabbage growing ; selection of varieties ; selection of growing areas; selection of growing seasons ; and seeking capital and production factors. They only played a consultation part in production planning, but their spouses played a leading role in decision-making. Similarly, almost all of the respondents played only a consultation role in the preparation of seedlings and cabbage growing, namely preparation of seed-beds; preparation of seedlings; soil preparation; trasplanting of the seedlings; planting; plant spacing; watering; fertilizer application and techniques; and weed and pest control; their spouses played a leading role in decision-making.

For the harvest and distribution of cabbages, almost all of the respondents were found to participate in harvesting, cutting of the leaves, grading, packaging, finding likely markets and processing; their spouses played a leading role in decision-making on harvesting and distribution. Concerning obstacles in participation in the cabbage production process, it was found that the respondents were satisfied with and accepted their role as followers while their spouses were leaders. They played only a consultation role and often had not attended training programs due to their household jobs and other extra jobs to supplement cabbage production.

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

ในการพัฒนาประเทศนั้น ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพของประชากรย่อมไม่จำกัด อยู่เฉพาะชาย สตรีย่อมเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่จะได้รับการเอาใจใส่อย่างไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน และในขณะเดียวกันนั้น ความสำคัญในการพัฒนาบทบาทและความสามารถตลอดจนความมีส่วนร่วม ในทุก ๆ ด้านของสตรีไม่อาจจำกัดหรือเน้นเพียงเฉพาะสตรีในสังคมเมืองเท่านั้น สำหรับการ พัฒนาชนบท ในส่วนของ การพัฒนาคุณภาพของประชากรที่ดำเนินการโดย ภาครัฐบาล และ ภาค เอกชนนั้น ได้เน้นการพัฒนาประชากรผู้ชาย หรือ ผู้นำชายเป็นหลักเสมอมา ซึ่งความจริงแล้วการ มองข้ามสตรีหรือการกีดกันนั้นเป็นต้นเหตุและอุปสรรคในการพัฒนาชนบทโดยส่วนรวมอย่างปฏิเสธ ไม่ได้ (ศูนย์สตรีศึกษา, 2535 : 1)

แนวคิดในการพัฒนาสตรี เริ่มเข้มข้นขึ้นในช่วงการพัฒนาทศวรรษ ที่สองมีการประกาศ ปีสตรีสากลสหประชาชาติ พ.ศ. 2528 และ ประกาศทศวรรษสตรี (2518 - 2528) ในระดับ นโยบายแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525 - 2544) ได้มีการนำเสนอแนวคิดการพัฒนาสตรีใน ระดับบุคคล ครอบครัวและสังคมเป็นการพัฒนาสตรีในบทบาทผู้ผลิตในฐานะการเกษตร โอกาสร่วม วางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนา กล่าวกันตามจริงแล้ว ผู้หญิงไทยเคยมีและยังมีบทบาทใน การพัฒนาชนบทอย่างมากในอดีต แม้จนกระทั่งปัจจุบันนี้หญิง ไทยส่วนใหญ่นอกจากบทบาทหลักในการ จัดการเรื่องภายในครัวเรือนแล้ว ยังมีบทบาทที่สำคัญทางเศรษฐกิจในชนบท คือการหาและ แลกเปลี่ยนอาหารการค้าขาย และการบริการชุมชน ในปัจจุบันก็ยังมียุ้งไทยจำนวนมากที่ทำหน้าที่ เป็นหัวหน้าครอบครัว ทั้งที่เป็นหม้ายและในกรณีชายไปทำงานที่อื่นเป็นเวลานาน ๆ แนวทางการ พัฒนาของรัฐ และ เอกชนส่วนใหญ่เห็น ได้ชัดว่า พวกสตรีเป็นเพียงกลุ่มเป้าหมายเพื่อการบริหาร ครอบครัวย และ ชุมชนการพัฒนาในรูปแบบดังกล่าวนี้ไม่เพียงพอ สตรีควรเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มี โอกาสพัฒนาตนเอง ในบทบาทที่ตนเองต้องการและ เกี่ยวข้องอยู่ หญิงไม่ควรเป็นเพียงผู้รอรับการ ถ่ายทอดวิชาการจากชายเท่านั้น เพราะในสถานการณ์บ้านเราหญิงมีบทบาทการผลิตสูงสถานภาพ ของผู้หญิงในสังคมชนบทนั้น ผู้หญิงควรเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่ง และ ควรได้รับการเอาใจใส่จาก องค์กรพัฒนาและได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองเนื่องจากผู้หญิงมีบทบาทในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ ด้านเศรษฐกิจที่เคียงบ่าเคียงไหล่ชาย (ฉวี บางประกาย วิถีประเสริฐ, 2533 : 16)

ปัญหาการวิจัย (Statement of the Problem)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ได้มีการหยิบยกการพัฒนาสตรีในภาคเกษตร โดยเน้นเพียงสภาพปัญหาได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน ดังนั้นแผนงานโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่ปฏิบัติจึงกำหนดเป้าหมายอย่างรวม ๆ และโดยขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการเกษตร จึงทำให้มองข้ามบทบาทและความสามารถที่แท้จริงของสตรีในการมีส่วนร่วมทำงานผลิตทางการเกษตร พิงพิศ ตูลย์พัชร (2528) อ้างในรัตนพร กิตติภาส (2536 : 3) ระบุว่าถึงแม้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ถึง 6 จะกล่าวถึงบทบาทสตรีมากขึ้นก็ตาม แต่ก็เป็นการให้ความสนใจเฉพาะบทบาทในเชิงสังคม ไม่มีการย้ำอย่างชัดเจนว่าจะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสตรีชนบท ในด้านการประกอบอาชีพ ทางด้านการเกษตรหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตพืชแต่อย่างใด

สตรีเกษตรจึงขาดโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการวางแผน การใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยี ถึงแม้ว่าตามความเป็นจริงแล้วสตรีเกษตรมีบทบาท และมีส่วนร่วมสำคัญในกระบวนการผลิตทางการเกษตรอย่างเห็นได้ชัด แต่ความสำคัญในบทบาทและส่วนร่วมดังกล่าวได้ถูกมองข้ามไปไม่ได้รับการสนับสนุน และไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างเด่นชัดทั้งจากตัวสตรีในภาคเกษตรเอง จากสังคม และ แม้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผลให้สตรีในภาคเกษตรจำกัดบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือการผลิตในไร่นา นอกจากนั้นค่านิยมของสังคมไทยก็มีส่วนสำคัญในการเป็นตัวจัดการทัศนคติต่อบทบาทสตรีว่า เป็นผู้รับผิดชอบเฉพาะงานในบ้านเรือนหรือภารกิจในการเป็นแม่บ้านเท่านั้น และวิริยา น้อยวงศ์ นยางค์ (2533 : 87) ยังให้ความเห็นว่างานส่วนใหญ่ของสตรีนั้นจะไม่ได้รับการยอมรับว่ามีส่วนร่วมในการผลิตด้านเศรษฐกิจในระดับชาติ ซึ่งผลที่ตามมาคือทำให้สตรีเกษตรเหล่านี้ถูกละเลยโดยทั้งภาครัฐบาล นักวางแผน และ นักพัฒนา

แต่ในความเป็นจริงแล้ว จากการที่ได้เข้าไปปฏิบัติงานร่วมกับสตรีเกษตรกรที่ผลิตกะหล่ำปลีเป็นอาชีพหลักนั้น พบว่าบทบาทสตรีเกษตรกรเหล่านี้ยังไม่มีความเด่นชัดในการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีดังกล่าว ดังนั้นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะชี้ชัดถึงบทบาทของสตรีเกษตรกร ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับแนวคิดของนักส่งเสริม นักพัฒนา รวมถึงตัวสตรีเกษตรกรเอง เพื่อสนับสนุนให้สตรีเกษตรกรมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objectives of the Study)

การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พรรณนาถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสตรีเกษตรกรในหมู่บ้านช่าง เค็ง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่
2. ทราบถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร
3. ระบุอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

ผลการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะได้ประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านพัฒนาการเกษตรในอำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้ในการวางแผนกำหนดวิธีการในการมีส่วนร่วมของสตรีเกษตรกรในกระบวนการผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะการผลิตกะหล่ำปลี
2. สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตทางการเกษตรของสตรีเกษตรกรให้เหมาะสมและสอดคล้องต่อไป

ข้อจำกัดในการศึกษา (Limitation of the Study)

1. การศึกษาค้นครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมของสตรีเกษตรกรในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีในฤดูกาลผลิตปี 2536 คือระหว่างเดือน เม.ย. - ต.ค. 2536 รวม 7 เดือน
2. ผู้ให้ข้อมูลคือสตรีเกษตรกรในหมู่บ้านข้างเค็ง อ.แม่แจ่ม จ. เชียงใหม่ ที่มีรายชื่อตามแบบรายงานการปลูกกะหล่ำปลีของสำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่มปี 2536 รวมทั้งสิ้น 65 คน

นิยามศัพท์ (Definitions of Terms)

สตรีเกษตรกร หมายถึง ภรรยาของเกษตรกร ซึ่งยังอยู่ร่วมกันกับสามีและประกอบอาชีพในการปลูกกะหล่ำปลีเพื่อการค้า ในฤดูกาลผลิตปี 2536 ในหมู่บ้านข้างเค็ง อ.แม่แจ่ม จ. เชียงใหม่

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีความร่วมมือ ร่วมใจการประสานงานตลอดจนการลงมือปฏิบัติและมีความรับผิดชอบร่วมกันของสตรีเกษตรกร กับ เกษตรชายในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลี (รัตนาวร กิตติภาศ, 2536 : 5)

กระบวนการผลิตกะหล่ำปลี หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกกะหล่ำปลี ตั้งแต่ก่อนปลูก จนถึงการเก็บเกี่ยวตลอดถึงการจำหน่าย และ การแปรรูปกะหล่ำปลี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมของกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีไว้ดังนี้

1. การวางแผนการปลูก แบ่งออกเป็น
 - 1.1 การตัดสินใจปลูก
 - 1.2 การคัดเลือกพันธุ์ปลูก
 - 1.3 การเลือกพื้นที่ปลูก
 - 1.4 การกำหนดพื้นที่ปลูก

- 1.5 การเลือกฤดูเพาะปลูก
- 1.6 การหาทุนและปัจจัยการผลิต
2. การเพาะกล้าและการปลูก
 - 2.1 การเตรียมแปลงเพาะกล้า
 - 2.2 การเพาะกล้า
 - 2.3 การเตรียมดินปลูก
 - 2.4 การย้ายกล้าปลูก
 - 2.5 วิธีการปลูกและระยะปลูก
 - 2.6 การให้น้ำ
 - 2.7 การใส่ปุ๋ย
 - 2.8 วิธีการใส่ปุ๋ย
 - 2.9 การกำจัดวัชพืช
 - 2.10 การป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรู
3. การเก็บเกี่ยวและการจำหน่าย
 - 3.1 การเก็บเกี่ยว
 - 3.2 วิธีการตัดหัวกะหล่ำปลี
 - 3.3 การคัดขนาดและการบรรจุ
 - 3.4 การจัดหาตลาด
 - 3.5 การแปรรูป

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(REVIEW OF RELATED LITERATURES)

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกรในครั้งนี้ได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

- สารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
- กระบวนการผลิตกะหล่ำปลี
- บทบาทของสตรีเกษตรกรในการเกษตร

สารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (participation) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย แตกต่างกันไปดังเช่น Stavenhagen ในนัยย ทุนผล (2529 : 8) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมี การกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันในการจะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม และดำเนินการร่วมกันที่จะบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง หรือ การดำเนินการร่วมกันอันที่จะทำให้เกิทธิพลต่ออำนาจมิตินไม่ว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนั้น นิรันทร จงวุฒิเวศน์ (2527 : 183) ยังระบุว่า การมีส่วนร่วมในการเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ (mental and emotional) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจในการทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น (contribution) กับทั้งให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วยสำหรับไพบูลย์ สุทธสุภา (2528 : 87) ได้ให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ในการดำเนินการและปฏิบัติการ ตลอดจนผลประโยชน์ของการพัฒนานั้น ๆ และยังมีผู้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม (participation) ไว้อย่างหลากหลาย มากมาย แตกต่างกันไปดัง William W. Reeder (1974) ใน ดนัย ปานนิตยกุล (2534 : 10) ได้ให้แนวคิดว่าเป็นการมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคมซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ส่วนไกรศรี (2536 : 9 - 10) ได้อ้างถึงทวิทอง หงษ์วิวัฒน์ (2529) ซึ่งระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการที่ประชาชนหรือชุมชน พัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร

และ ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม ในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นของตนเอง

สำหรับรูปแบบของการมีส่วนร่วม Alastair T. White (1982) ในดัชนีเยปานิติกกุล (2534 : 10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติคือ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สอง มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สามมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

Cohen and Uphoff ใน ประสพสุข ตีอิษฐ์ (2531 : 20) แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริการและการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefit)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation)

นอกจากนั้น นำชัย ทนผล (2529 : 145 - 146) ยังได้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหาและความต้องการของเขาแล้ว โครงการต่าง ๆ ที่วางออกมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะโครงการที่วางออกมามีได้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน อีกทั้งประชาชนมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมและการดำเนินกิจกรรมก็จะไม่ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ หากประชาชนมีส่วนร่วมในการระบุปัญหาวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง โครงการที่วางไว้ก็จะสามารถดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายโดยง่าย เพราะประชาชนจะเกิดความรู้สึกที่เป็นเจ้าของโครงการ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาให้พวกเขาเอง

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ในขั้นแรกเมื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมเข้ามามีบทบาทในการระบุปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของพวกเขาด้วยตัวเอง แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนาหรือผู้มีความรู้ในการวางแผน ควรมีส่วนเข้าไปร่วมในการวางแผนด้วย เพื่อคอยให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการวางแผนในการวางแผนกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา แต่มิใช่ว่านักพัฒนาเหล่านี้จะไปเป็นผู้วางแผนกำหนดแนวทางแก้ปัญหาเสียเอง เพราะผลเสียที่จะติดตามมาก็คือ ประชาชนไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือตัวเองได้ในโอกาสต่อ ๆ ไป การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางดำเนินกิจกรรมนี้ จะมีผลทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีความรู้สึกผูกพันกัน (sense of belonging) ในกิจกรรมนั้น และจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมที่วางไว้

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ดังที่กล่าวมาแล้วว่า เมื่อประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมแล้วผลที่ตามมาก็คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่วางไว้แน่นอนจากนั้นแล้ว นักพัฒนาควรจะกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลงทุนในรูปแบบของทรัพยากรธรรมชาติ ที่ประชาชนมีอยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชน แทนที่จะใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยภายนอกของชุมชนเสียทั้งหมด การดำเนินกิจกรรมร่วมกันนี้ จะเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกันอีกด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นนี้ จะทำให้ประชาชนได้มีการประเมินว่า ผลงานที่ตัวเองดำเนินไปนั้น ได้รับผลดีหรือได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงไร และอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้น การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้ จะทำให้ประชาชนรู้แจ้งเห็นจริงว่า กิจกรรมที่พวกเขาทำไปนั้น ดีหรือไม่ดีอย่างไรซึ่งพวกเขาจะนำไปใช้วางแผนแก้ไขในโอกาสต่อ ๆ ไปได้

จากความหมายของการมีส่วนร่วมดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผนการตัดสินใจดำเนินการ การติดตามประเมินผล โดยอาจจะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมเองโดยตรงหรือสนับสนุนให้ผู้อื่น เข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อให้งานที่ทำด้วยกันนั้นบรรลุผลตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

กระบวนการผลิตกะหล่ำปลี

ปัจจุบันพืชผักมีบทบาท และความสำคัญทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นมาจากที่เคยเป็นมาในอดีต และเป็นที่คาดคะเนกันว่าจะทวีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต เมืองทอง ทวทวี่ (2532 : 29) ได้ระบุว่า พืชผักถูกจัดไว้ในกลุ่มพืชความหวังใหม่ของเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อส่งเสริม และพัฒนาการส่งออกพืชผักและผลิตภัณฑ์อย่างเต็มที่และต่อเนื่องอย่างมีระบบ กะหล่ำปลีถูกจัดอยู่ใน กลุ่มพืชผักสดเพื่อการส่งออก ซึ่งมีแหล่งผลิตอยู่ภายใต้โครงการส่งเสริมการผลิตพืชผัก เพื่อการส่งออกมี 21 จังหวัด และจังหวัดเชียงใหม่ก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่เป็นแหล่งเพาะปลูกกะหล่ำปลีมากที่สุด ในภาคเหนือ ประมาณ 6,372 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 2,000 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่ ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกกะหล่ำปลี รวมทั้งสิ้นประมาณ 57,491 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,130 กิโลกรัมต่อไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2529 : 3)

บ้านช่างเคิ่ง หมู่ที่ 12 ต.ช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ เกษตรกรส่วนใหญ่ นอกจากจะทำการเป็นอาชีพหลักแล้ว การปลูกกะหล่ำปลีก็เป็นอาชีพที่สำคัญโดยมีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 2,510 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่ม, 2534 : ไม่ระบุหน้า) และ เป็นการผลิตเพื่อการ คำนอกจากจะส่งตลาดเป็นผักสด แล้วยังส่งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กะหล่ำปลีทำ เค็มทำดองและทำแห้งได้ และสตรีเกษตรกรในหมู่บ้านช่างเคิ่งก็มีบทบาทในกิจกรรมกระบวนการผลิต กะหล่ำปลีเคียงบ่าเคียงไหล่กับเกษตรกรชาย โดยจะเริ่มลงมือทำให้จนครบตามกระบวนการ การผลิต กะหล่ำปลี ซึ่งจากการเข้าไปปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และ จากการสังเกตของ ผู้วิจัยได้จัดแบ่งกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกรออกเป็น 1.) การวางแผนการปลูก ได้แก่ การคัดเลือกพันธุ์ การเลือกพื้นที่ การกำหนดพื้นที่ การเลือกฤดูปลูกและการหาทุนและปัจจัย การผลิต 2.) การเพาะกล้าและการปลูก ได้แก่ การเตรียมแปลงเพาะกล้า การเพาะกล้า การเตรียมดินปลูก การย้ายกล้าปลูก วิธีการปลูกและระยะปลูก การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การกำจัด วัชพืชและการป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช 3.) การเก็บเกี่ยวและการจำหน่าย ได้แก่ การ เก็บเกี่ยว วิธีการตัดหัวกะหล่ำปลี การคัดขนาดและการบรรจุ การจัดหาตลาดและการแปรรูป

1. การวางแผนการปลูก

1.1 การตัดสินใจปลูก

การประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้านช่างเคิ่งนอกจาก จะทำการเป็นอาชีพหลักแล้ว ยังมีการปลูกกะหล่ำปลี หอมแดงและพืชชนิดอื่น ๆ หลังจากฤดูกาลทำ นานแล้วครั้นครว้เกษตรกรต้องมีการตัดสินใจว่าจะเลือกปลูกพืชชนิดใด

1.2 การคัดเลือกพันธุ์ปลูก

พันธุ์กะหล่ำปลีสามารถจำแนกเป็น 3 ประเภทคือ

- 1) พันธุ์เบา อายุระหว่าง 60 – 75 วัน เช่นพันธุ์โคเบ้นเฮ้เก้นมาเก็ต พันธุ์เออลี่เจอร์ซี่เวคฟิลด์ พันธุ์มาเรียนมาเก็ต
- 2) พันธุ์กลาง อายุระหว่าง 80 – 90 วัน เช่น พันธุ์เอนดูเก้นกลอรี่ พันธุ์ซัสเสสชั่น พันธุ์อลซีชั่น
- 3) พันธุ์หนัก อายุตั้งแต่ 90 – 120 วัน เช่น พันธุ์ซิวเฮทเบอพี พันธุ์วิสคอนซิน พันธุ์แฟลชดัชต์

1.3 การเลือกพื้นที่ปลูก

เมื่อเกษตรกรตัดสินใจที่จะปลูกกะหล่ำปลี การคัดเลือกพื้นที่ปลูกก็เป็นส่วนสำคัญว่าจะเลือกปลูกพื้นที่ตรงไหนที่จะเหมาะสมอาจจะเป็นที่ของตนเองหรือที่เช่า

1.4 การกำหนดพื้นที่ปลูก

เป็นการระบุ และ กำหนดพื้นที่ของการเพาะปลูกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับแรงงาน ทุน ปัจจัยการผลิตตลอดจนศักยภาพของครอบครัว

1.5 การเลือกฤดูเพาะปลูก

ฤดูกาลเพาะปลูกกะหล่ำปลีแบ่งออกเป็น

- ฤดูฝน เพาะเมล็ดตั้งแต่เดือนกันยายน ปลูกเดือนตุลาคม
- ปลายฤดูฝน เพาะเมล็ดในเดือนพฤศจิกายน ปลูกในเดือนธันวาคม

1.6 การหาทุนและปัจจัยการผลิต

ในการปลูกกะหล่ำปลีมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยาเคมี ต้นทุนในการปฏิบัติดูแลรักษา การเตรียมการจัดหาแหล่งทุนและแหล่งปัจจัยการผลิตก็เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

2. การเพาะกล้าและการย้ายปลูก

2.1 การเตรียมแปลงเพาะกล้า

ขุดไถดินให้ลึกพอควร ประมาณ 15 – 20 ซม. ตากดินประมาณ 5-7 วัน ใส่ปูนขาวอัตรา 200 กก.ต่อไร่ ใส่ร่วมกับปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักที่สลายตัวแล้ว คลุกเคล้าให้เข้ากับดินย่อยหน้าดินให้ละเอียด เพื่อไม่ให้เมล็ดซึ่งมีขนาดเล็กตกลึกเกินไปในดิน ทำให้ไม่งอก แปลงกล้าควรมีขนาดกว้าง 1 เมตร ความยาวพอเหมาะ

2.2 การเพาะกล้า

หว่านเมล็ดให้กระจายทั่วผิวน้ำแปลงอย่างสม่ำเสมอ ระยะห่างแต่ละเมล็ดประมาณ 1 - 2 ซม. แล้วหว่านกลบด้วยดินผสมหรือปุ๋ยคอก ที่สลายตัวดีแล้วหนาประมาณ 1 ซม. หรือหยอดเมล็ดเป็นแถว ลึกลงไปในดินประมาณ 0.6 - 1 ซม. ห่างกันแถวละ 15 ซม. ควรให้เมล็ดในแต่ละแถวห่างกัน 4 ซม. กลบดินด้วยดินผสมหรือปุ๋ยอินทรีย์ แล้วรดน้ำด้วยบัวฝอยละเอียดคลุมด้วยฟางหรือหญ้าแห้งสะอาดบาง ๆ เมื่อกล้างอกมีใบจริงประมาณ 1 ใบ ถอนแยกต้นที่อ่อนแอไม่สมบูรณ์ออกทิ้ง

2.3 การเตรียมดินปลูก

กะหล่ำปลีเป็นผักที่มีระบบรากตื้น ควรเตรียมดินลึกประมาณ 18 - 20 ซม. ดากดินไว้ 5 - 7 วัน ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์ 200 กก./ไร่ ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ให้มากเพื่อปรับสภาพทางกายภาพของดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ ถ้าดินเป็นกรดควรใส่ปูนขาวเพื่อขจัดความเป็นกรดของดินให้อยู่ในช่วงที่พอเหมาะสมควร

2.4 การย้ายกล้าปลูก

กล้าที่จะย้ายปลูกควรมีอายุประมาณ 30 - 45 วัน ต้นสูงประมาณ 10 - 15 ซม. ถ้าเป็นต้นที่มีขนาดใหญ่เกินไป ควรมีการตัดปลายใบออกบ้าง ควรย้ายในช่วงบ่าย ๆ ถึงเย็น เมื่อย้ายกล้าเสร็จรดน้ำในแปลงทันที คลุมฟางหรือหญ้าสะอาดบาง ๆ เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดินและช่วยพรางแสงต้นกล้าในระยะแรก

2.5 วิธีการปลูกและระยะปลูก

วิธีการปลูกนิยมทั้งแบบแถวเดี่ยวและแถวคู่ ดังนี้

- แบบแถวเดี่ยว เหมาะสำหรับสวนผักที่แยกแปลงปลูกให้น้ำแบบสปริงเกอร์หรือลากสายยางฝักบัวพ่นรด และสวนผักที่แยกแปลงกว้าง

- แบบแถวคู่ เหมาะสำหรับสวนผักขนาดเล็กและสวนครัว นิยมให้น้ำแบบตามร่องหรือใช้กระบอกฉีดรด

ระยะปลูกที่เหมาะสมคือระหว่างต้น 40 - 50 ซม. ระหว่างแถว 40 - 50 ซม. ถ้าปลูกชิดจนเกินไปมักจะมีการระบาดของโรคแมลง

2.6 การให้น้ำ

ควรมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอเนื่องจากกะหล่ำปลีเป็นพวกผักรากตื้น โดยหลักการกะหล่ำปลีต้องการน้ำประมาณ 1 - 1.5 นิ้วต่อสัปดาห์ แต่ถ้าปลูกในเขตร้อน

และแห้งแล้งจำเป็นต้องให้น้ำมากขึ้น

2.7 การใส่ปุ๋ย

ปุ๋ยที่แนะนำให้ใช้กับกะหล่ำปลี ควรมีปริมาณสัดส่วนธาตุไนโตรเจน 1.5-2 ส่วน ฟอสฟอรัส 1 ส่วนและโปแตสเซียม 1.5 - 2 ส่วน เช่น ปุ๋ยสูตร 13-13-21 หรือ 14-14-21 อัตรา 100 - 150 กก.ต่อไร่ควบคู่ไปกับการใช้ปุ๋ยไนโตรเจน เช่น แอมโมเนียม-ซัลเฟต ยูเรียหรือแคลเซียมไนเตรด อัตรา 20 - 25 กก.ต่อไร่

2.8 วิธีการใส่ปุ๋ย แบ่งออกเป็น

- ปุ๋ยสูตร ควรแบ่งใส่ 2 ครั้ง
ครั้งที่ 1 ปริมาณครึ่งหนึ่ง ใส่แบบรองพื้น ขณะปลูกพรวนกลบลงไปใต้ดิน
ครั้งที่ 2 ปริมาณที่เหลือ ใส่แบบโรยข้าง แล้วพรวนกลบลงใต้ดิน เมื่ออายุประมาณ 14 วัน หลังย้ายปลูก
- ปุ๋ยไนโตรเจน ใส่เหมือนปุ๋ยสูตร แบบโรยข้าง เมื่อต้นอายุประมาณ 20 วันและ 40 วัน หลังย้ายปลูก
- ปุ๋ยทางใบสารบี - พลัส (ธาตุโบรอน) อัตรา 20 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารจับใบอัตรา 200 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร เริ่มใช้ครั้งแรกเมื่อกะหล่ำปลี เริ่มทอหัว

2.9 การกำจัดวัชพืช

ควรมีการพรวนดินเพื่อกำจัดวัชพืช เป็นการเก็บน้ำในดินให้แก่พืช เพื่อฆ่าเชื้อโรคในดินและสงวนปุ๋ยในดิน ควรพรวนดินหลังจากปลูก 7 - 10 วันครึ่งหนึ่ง ระหว่างอายุ 21 - 30 วัน หลังจากวันปลูก

2.10 การป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรู

ศัตรูที่สำคัญของกะหล่ำปลีมีทั้ง โรค และแมลงซึ่งสามารถทำลายตั้งแต่ระยะกล้าจนถึงเก็บเกี่ยว สำหรับแมลงศัตรูกะหล่ำปลีที่มักจะเจอบ่อยได้แก่

หนอนกระทู้

การทำลายของหนอนชนิดนี้จะกัดกินใบกะหล่ำปลี และหลบซ่อนอยู่ตามซอกกาบใบมักจะวางไข่เป็นกลุ่มเล็ก 5 - 25 ฟอง โดยทั่วไปหนอนออกจากไข่จะมีจำนวนมากในต้นหนึ่ง ๆ ก่อความเสียหายอย่างรวดเร็ว และอาจกัดเป็นรูลึกเข้าไปในหัวกะหล่ำ ทำให้ยากแก่การป้องกันและกำจัดด้วยสารเคมี

การป้องกันกำจัด

- 1) ใช้สารฆ่าแมลงประเภทเชื้อไวรัส ซึ่งใช้ได้ผลที่สุดในปัจจุบัน
- 2) สารฆ่าแมลงที่แนะนำให้ใช้
 - ไซเปอร์เมทริน 25% 20 ซีซี ตีด้วยน้ำ 40 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุก 5 - 7 วัน
 - เมโทมิล 12 กรัม ไซเปอร์เมทริน 10 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุก 5 วัน
 - ดิมิธินอัครา 10 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตรฉีดพ่นทุก 5 วัน

หนอนใยผัก

หนอนใยผักเป็นหนอนผีเสื้อ ที่ก่อความเสียหายให้แก่พืชตระกูลกะหล่ำระบาศค่อนข้างเร็ว การวางไข่หนาแน่นในต้นหนึ่งจะพบหนอนมากกว่าสิบตัว การทำลายจะกัดกินผิวด้านล่างของใบจนเกิดเป็นรูพรุน กัดกินใบที่หุ้มหัวผักพวงกะหล่ำปลีทำให้เสียคุณภาพ

การป้องกันและกำจัด

- 1) ใช้สารฆ่าแมลงประเภทจุลินทรีย์คือ เชื้อบาซิลลัส ทูรินเจนซิส ใช้ชื่อการค้าเช่น ทูริไซด์ เอสพี, อาร์โทนาและแบคโตสปีน อัครา 20 - 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุก 5 - 7 วัน ก่อนใช้ควรรดน้ำให้พืชและแปลงก่อน การใช้ผสมร่วมกับเพอร์เมทริน 25% จะช่วยทำให้การทำลายหนอนใยผักมีประสิทธิภาพดีขึ้น และปลอดภัยต่อผู้บริโภคสูงกว่าการใช้สารฆ่าแมลงชนิดอื่น ๆ ในปัจจุบัน

- 2) สารฆ่าแมลงที่แนะนำให้ใช้ได้แก่

- เพอร์เมทริน 25% อัครา 20 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุก 5 - 7 วัน
- เพอร์เมทริน 25% อัครา 12 ซีซี ไชยาโนเฟนฟอส 30 ซีซี ท็อกซาเฟน 60 ซีซี ผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุก 5 - 7 วัน
- ไชนาเอก อัครา 40 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุกวัน

โรคที่สำคัญและมีระบาดทำลายกะหล่ำปลีมีดังนี้

โรคเน่าและ

เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Bacillus Carotovorus* เข้าทำลายทำให้มี

อาการต้นเน่าหัวกะหล่ำปลีจะเน่าคาต้น มีกลิ่นเหม็นร้ายแรงมาติดต่อกันได้

การป้องกันกำจัด

- 1) ปรับปรุงดินให้มี pH ประมาณ 6.5
- 2) รดน้ำให้พอเหมาะไม่แฉะเกินไป
- 3) ระยะปลูกไม่ถี่เกินไปและควรตัดใบล่างของต้นให้โปร่ง
- 4) ใช้ยาปฏิชีวนะ เช่น สเตรปโตมัยซิน

โรคโคนเน่าหรือโรคเน่าคอต้น

โรคชนิดนี้เกิดจากเชื้อราเข้าทำลาย มีอาการทำให้ลำต้นแห้งคอดเสมอ ระดับดินบางที่แห้งตายไปทั้งต้น มักเกิดกับต้นกล้าในแปลงเพาะเป็นส่วนใหญ่

การป้องกันและกำจัด

- 1) ในแปลงเพาะกล้าไม่ควรหว่านต้นกล้าขึ้นหนาเกินไป
- 2) ใช้รีโคมิลเอ็มแซด เทอร์ราคลอร์ เทอราโซลหรือใช้น้ำปูนใสรดแทนน้ำ

3. การเก็บเกี่ยวและการจำหน่าย

3.1 การเก็บเกี่ยว

การเก็บกะหล่ำปลีควรอยู่ในระยะที่เหมาะสม ถ้าเก็บก่อนอายุหัวกะหล่ำปลีจะยังไม่แน่นทำให้เสียน้ำหนักแต่ถ้าแก่เกินไปหัวกะหล่ำปลีจะแตกทำให้เสียราคา เวลาจะเก็บควรสังเกตที่หัวกะหล่ำปลีถ้าแน่นดีแล้วจึงตัด การเก็บเกี่ยวไม่ควรถือเกณฑ์อายุอย่างเดียว ควรตรวจสอบลักษณะหัวกะหล่ำปลีก่อนเพราะบางต้นเป็นหัวก่อนกำหนดและบางต้นอาจมีหัวตรงตามอายุ

3.2 วิธีการตัดหัวกะหล่ำปลี

การตัดหัวกะหล่ำปลีควรใช้มีดสะอาดตัดทีเดียวให้ขาด ตัดเป็นรูปผ่านบวม แล้วเก็บใส่ภาชนะรีบนำเข้ามา เอาใบนอก ๆ ตัดหัวให้มากเพื่อกันบอบช้ำ และ ป้องกันความสกปรกในการจับถือและลำเลียง และตัดให้มีก้านยาว ๆ เพื่อจับถือและแต่งได้ทุกวัน

3.3 การคัดขนาดและการบรรจุ

เมื่อตัดหัวกะหล่ำปลีมาแล้ว ต้องนำมาคัดขนาดของหัวแบ่งแยกตามเกรด ส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นสามขนาดคือหัวใหญ่ ปานกลางและหัวขนาดเล็กแล้วบรรจุลงในเชิง ถุงพลาสติกหรือตะกร้าตามขนาดที่ตัดไว้

3.4 การจัดตลาด

เกษตรกรผู้ปลูกกะหล่ำปลีเกือบทั้งหมดมักขายผลผลิตในไร่นา โดยคัดขนาดและบรรจุแล้วมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงหมู่บ้านและไร่นา และพ่อค้าคนกลางจะนำผลผลิต

เข้าสู่ตลาดในกรุงเทพฯ หรือส่งโรงงานอุตสาหกรรมต่อไป

3.5 การแปรรูป

ในเรื่องของการแปรรูปกะหล่ำปลี มีเกษตรกรบางรายโดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรนำกะหล่ำปลีมาแปรรูปโดยได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนใหญ่จะทำในรูปแบบของการทำเค็ม การดองและการทำแห้ง

บทบาทของสตรีเกษตรกรในการเกษตร

บทบาทที่สำคัญของสตรีเกษตรกร ซึ่งมีอิทธิพลมากต่อการเกษตรของประเทศไทยก็คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเกษตรของครอบครัว ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตร (ไม่ระบุปีพิมพ์ : 3) ได้รายงานว่าการศึกษาศึกษาของสถาบันวิจัยหลายแห่งในประเทศได้มีข้อมูลยืนยันว่าการรับวิธีการทำการเกษตรแผนใหม่ การปรับรูปแบบในการทำการเกษตรของครอบครัว ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของภรรยาเกือบทั้งหมด สตรีเกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการตัดสินใจทุกอย่างของครอบครัว โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องการทำเกษตรของครอบครัว จะช่วยเกษตรกรชายตัดสินใจในเรื่องการเลือกใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การเลือกใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช การเปลี่ยนไถนาด้วยโค กระบือ เป็นแทรกเตอร์หรือจ้างแทรกเตอร์ไถ เปลี่ยนจากการทำนาหว่านเป็นนาดำ หรือจากการทำนาดำเป็นนาหว่าน ตามความเหมาะสมของดินและภูมิประเทศ การนำระบบชลประทานเข้าไปใช้ในที่ดิน การเป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรกร เช่น สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสินค้าเชื่อต่าง ๆ และ การกำหนดราคาผลผลิตที่จะขายในแต่ละฤดูกาล และ พิงพิศ ดุลยพัชร (2535 : 87 - 88) ยังได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาประเทศให้ได้บรรลุประสิทธิภาพในเชิงเศรษฐกิจ ภาระกิจที่สำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ (manpower quality) ให้มีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจของประเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาคการเกษตรของประเทศไทย ถือว่าเป็นภาคเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด กำลังแรงงานในภาคเกษตรจึงถือเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ทันกับวิทยาการทางการเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และแรงงานสตรีนับว่ามีบทบาทสำคัญในการจัดการธุรกิจ การตัดสินใจต่าง ๆ ในด้านการผลิตและเลือกใช้ปัจจัยในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งบทบาทดังกล่าวนี้เป็นหัวใจของการพัฒนาคนทางเศรษฐกิจในภาคเกษตร นับแต่อดีตเป็นต้นมา แรงงานสตรีเกษตรกรถูกพิจารณาเป็นเพียงผู้ช่วยในกิจกรรมการเกษตรมากกว่าเป็นส่วนหนึ่งของแรงงานการเกษตรซึ่งการให้ทัศนะต่อบทบาท

สตรีเช่นนี้ ก่อให้เกิดสภาพปัญหาขึ้นดังนี้

1. สตรีเกษตรกรได้รับโอกาสน้อยมากในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเกษตรอย่างเป็นทางการคือมีเพียงร้อยละ 4.8 ของสตรีเกษตรกรทั้งหมดเป็นผลให้สตรีเกษตรกรขาดโอกาสที่จะพัฒนาทักษะและความสามารถ รวมทั้งขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรการผลิตที่สำคัญ

2. สตรีเกษตรกรกลายเป็น กลุ่มแรงงานการเกษตร ที่ขาดการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ช่วยในการประกอบการ ในขณะที่ต้องรับบทบาทสำคัญทั้งในเชิงครัวเรือนและเชิงเศรษฐกิจก่อให้เกิดผลที่ตามมาในแง่ของการใช้แรงงานเกินขีดจำกัดความสามารถทางสรีระ อันเป็นผลเสียต่อภาวะสุขภาพของตัวสตรีเกษตรกรเองและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งงานในครอบครัวและงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทางการเกษตร

3. ปัญหาในเรื่องค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าระดับ และด้วยโดยโอกาสการแสวงหารายได้นอกฤดูกาลผลิตเป็นผลสืบเนื่องจากการขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถซึ่งทำให้สตรีเกษตรกร กลายเป็นแรงงานประเภทแรงงานไร้ฝีมือ (unskill labour) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่สตรีเกษตรกรทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนซึ่งมีประมาณ 7 แสนคน ทำให้ประสบปัญหาความยากไร้

4. การเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ทำให้แรงงานการเกษตรลดลง โดยเฉพาะแรงงานสตรีในภาคเกษตรลดลงจากเดิมคือร้อยละ 84.07 ในปี 2490 เหลือร้อยละ 66.40 และ 61.27 ในปี 2525 และ 2530 ตามลำดับ ก่อให้เกิดปัญหาทางการขาดแคลนแรงงานในช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ซึ่งเป็นช่วยกิจกรรมที่สตรีเกษตรกรรับบทบาทสูง เป็นผลให้เกิดการสูญเสียผลผลิตทางการเกษตรในอัตราที่สูงขึ้น

ซึ่งปัญหาดังกล่าว เป็นปัญหาของทรัพยากรแรงงานถึงครึ่งหนึ่งในจำนวนแรงงานทั้งหมดที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความก้าวหน้า และประสิทธิผลของการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคการเกษตร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในอันที่จะมีการพัฒนาทักษะความสามารถ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของสตรีเกษตรกรให้กว้างขวางขึ้น

จากผลการวิจัยเรื่องบทบาทสตรีเกษตรกรของ สุมาลา ศิริโชติ (2528) ระบุว่า ถ้าหากสตรีเกษตรกรได้รับความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรที่ถูกต้อง จะทำให้มีประสิทธิภาพในการผลิตเท่าเทียมเกษตรกรชาย หรือดีกว่าโดยมีประสิทธิภาพสูงมากถึงร้อยละ 100 กรมส่งเสริมการเกษตร (ไม่ระบุปีพิมพ์ : 5 - 6) ยังได้ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเกษตรของสตรีเกษตรกรอย่างเป็นทางการยังอยู่ในระดับต่ำ แม้ว่าข้อเท็จจริงจะแสดงว่าสตรีในภาคเกษตร

มีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการผลิตทางการเกษตร แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันการเข้าร่วมในกิจกรรมและโครงการเกษตรอย่างเป็นทางการในทุกขั้นตอน ของกิจกรรมการผลิตของสตรีเกษตรอยู่ในระดับที่ต่ำมาก เนื่องจาก

- 1) ไม่ได้รับการกำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมายในกิจกรรมโครงการของรัฐ
- 2) ขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบันเกษตรกร
- 3) ขาดองค์การรองรับที่จะกระตุ้นและผลักดัน
- 4) ขาดการพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องมือต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับงานและความต้องการของสตรีเกษตร

นอกจากนั้นจากการสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติการเรื่องการวิจัยบทบาทของสตรีในด้านการเกษตรในประเทศไทย ของสถาบันวิจัยการทำฟาร์ม (2528 : 22) ได้ระบุถึงสถานการณ์ของสตรีในด้านการเกษตรไว้ดังนี้

1. สตรีเกษตรทั้งสิ้น 7 ล้านคน เป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการทำการทำการเกษตร แต่ได้รับการยอมรับเป็นเพียงแรงงานแฝงเท่านั้น
2. ขาดการรับความรู้เทคโนโลยีทางด้านการเกษตรเนื่องจากการให้เทคโนโลยีจะมุ่งไปยังบุรุษอย่างเดียว
3. มีโอกาสในการร่วมมืออบรมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านการเกษตรน้อยมากเมื่อเทียบกับบุรุษ
4. มีโอกาสน้อยมากในการรับบริการสินเชื่อ หรือเข้าร่วมในการสหกรณ์ เนื่องจากกฎเกณฑ์ได้กำหนดไว้เฉพาะหัวหน้าครอบครัวเท่านั้นที่จะขอรับบริการสินเชื่อต่าง ๆ
5. ขาดคำแนะนำให้ใช้เครื่องผ่อนแรงที่เหมาะสมที่ใช้ในไร่นา และในบ้านเรือนเพื่อลดการออกแรง และเวลาในการทำงาน
6. ขาดการรับความรู้ในเรื่องการจัดการผลผลิตและการตลาด ซึ่งสตรีเกษตรรับผิดชอบอยู่ร่วมกับบุรุษตลอดเวลา
7. มีการศึกษา ชั้นเกณฑ์บังคับต่ำกว่าบุรุษ เนื่องจากทางบ้านต้องการแรงงานมาช่วยก่อนจบการศึกษาชั้นบังคับ
8. เวลาที่สตรีใช้ในไร่นาและในการทำงานบ้านแล้ว พบว่าชั่วโมงทำงานของสตรีภาคเกษตรกรรมมากกว่าบุรุษ

9. รายได้จากการทำงานของสตรีไม่แน่นอน มีอัตราการจ้างแรงงานต่ำ ทำให้รายได้ไม่เพียงพอ

10. ในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว สตรีจะมีโอกาสในการทำงานยากกว่าบุรุษ

ในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมากมาย สภาพะชนบทหลายท้องที่หลายจังหวัดเข้าขั้นวิกฤตจากความวิปริตของสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ลดน้อยลงทุกที รัฐและองค์กรเอกชนจำเป็นต้องหาทางออกให้กับชนบท โดยให้โอกาสสตรีในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นกำลังเสริมในการพัฒนาชนบทและประเทศชาติต่อไป

ภาคสรุป (Overview)

กะหล่ำปลีเป็นพืชผักเศรษฐกิจที่สำคัญพืชหนึ่งที่นิยมปลูกกันอย่างแพร่หลาย นอกจากจะ
 เป็นการผลิตเพื่อการค้าส่งตลาดเป็นผักสดยังส่ง โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กะหล่ำปลี
 ในการปลูกกะหล่ำปลีของเกษตรกร จะเริ่มตั้งแต่การวางแผนการปลูก การเตรียมดิน การเพาะ
 กล้าการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การคัดขนาดและบรรจุ รวมไปถึงการตลาดตลอดจน
 การแปรรูป การที่จะผลิตกะหล่ำปลีให้เป็นไปตามกระบวนการผลิตดังกล่าว การดำเนินกิจกรรม
 เหล่านี้ย่อมมีการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งเกษตรกรชายผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว และ แม่บ้านเกษตรกร
 เพราะการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประชาชน หรือ ชุมชนพัฒนาขีดความสามารถในการจัด
 การควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจ
 และสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรของสตรีเกษตรกร นับว่ามีความสำคัญ
 อย่างยิ่งต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร เพราะสตรีเกษตรกรเป็นแรงงานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ
 และสังคม และมีอิทธิพลต่อการเกษตรของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการมีส่วนร่วมที่ว่า
 ถ้าสมาชิกในครอบครัวเกษตรกรทุกคนได้ร่วมมือกันในทุกกิจกรรมการเกษตรของครอบครัวแล้ว ก็ย่อม
 จะทำให้การประกอบอาชีพการเกษตรของครอบครัวประสบผลสำเร็จ และมีรายได้อย่างต่อเนื่อง
 ส่งผลให้ครอบครัวมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สตรีเกษตรกรในหมู่บ้านข้างเค็ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ก็นับว่ามีบทบาทสำคัญทั้งใน
 การช่วยพัฒนาหมู่บ้านแล้วยังมีบทบาทในการทำการเกษตรร่วมกับเกษตรกรผู้ชาย ซึ่งเป็นหัวหน้า
 ครอบครัวโดยเฉพาะการปลูกกะหล่ำปลี เพื่อเป็นการค้า และ ส่ง โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูป
 ดังนั้นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร เพื่อให้ทราบถึงการมี
 ส่วนร่วมเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ของการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกรร่วมกับเกษตรกรชาย ตลอดจน
 จ्ञทราบถึงปัญหาของการมีส่วนร่วมใน กระบวนการผลิตกะหล่ำปลีดังกล่าวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอัน
 จะเป็นแนวทางให้สตรีเกษตรกรหมู่บ้านอื่น ๆ ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และสตรีเกษตรกร
 ทั่วไป สามารถที่จะปรับปรุง พัฒนาการการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพเกษตรกร โดยเฉพาะการ
 ผลิตกะหล่ำปลีให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร ในหมู่บ้าน
ช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม จ. เชียงใหม่ ได้กำหนดวิธีการวิจัยได้ดังนี้

สถานที่การดำเนินการวิจัย

(Locale of the Study)

การศึกษาค้นคว้าดำเนินการในหมู่บ้านช่างเคิ่งซึ่งเป็นหนึ่งใน 14 หมู่บ้านของ ต.ช่าง
เคิ่งที่มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 4,390 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,681,250 ไร่ (โครงการพัฒนาลุ่ม
แม่แจ่ม ; 2530 : 1) อยู่ห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ 120 กิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือน
ทั้งหมด 292 ครัวเรือน และเป็นครัวเรือนเกษตรจำนวน 96 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตร
อำเภอแม่แจ่ม, 2534) เหตุผลที่หมู่บ้านช่างเคิ่งถูกเลือกเพื่อดำเนินการวิจัย เพราะเกษตรกร
ในหมู่บ้านมีพื้นที่เพาะปลูกกะหล่ำปลีถึง 2,510 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่ม, 2534 : ไม่
ระบุหน้า) ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นที่ค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับหมู่บ้านอื่น และมีการผลิตเพื่อการค้า
นอกจากจะส่งตลาดเป็นผักสดยังส่ง โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์กะหล่ำปลีอีกด้วย

ผู้ให้ข้อมูล

(The Respondents)

การศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เพราะจำนวน
ประชากรที่จะศึกษามีไม่มากนักและอยู่ในวิสัยที่จะศึกษาข้อมูลได้ทุกหน่วย ก็ควรจะศึกษาประชากร
ทั้งหมดเพื่อความถูกต้องและแม่นยำ (น้ำชัย ทนุผล, 2529 : 52) หน่วยของการวิเคราะห์
(unit of analysis) ครั้งนี้ได้แก่สตรีเกษตรกรที่ปลูกกะหล่ำปลีในหมู่บ้านช่างเคิ่ง ต.ช่างเคิ่ง
อ.แม่แจ่ม จ. เชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 85 คน ตามรายงานการปลูกพืชของสำนักงานเกษตร
อำเภอแม่แจ่มจังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล (The Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการศึกษารังนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (interview schedual) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งคำถามแบบปลายเปิด (open ended question) และ คำถามแบบปลายปิด (close ended question) โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น

- ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูลซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว รายได้ของครอบครัว ประสบการณ์การฝึกอบรม และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร
- ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของ การมีส่วนร่วมใน กระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definitions)

ลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมได้แก่ อายุ หมายถึง จำนวนเวลาเป็นปีของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เกิดจนถึงเวลานับที่ข้อมูล ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดของผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับทั้ง ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนผู้ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูล

จำนวนแรงงานในครัวเรือน หมายถึง จำนวนผู้ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูล และสามารถทำงานด้านการเกษตรในไร่นาได้

สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว หมายถึง ลักษณะการถือครองที่ดินของผู้ให้ข้อมูล
ซึ่งอาจจะเป็นที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของ
ตนเอง เป็นที่เช่าบางส่วนหรือเช่าทั้งหมด

รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบุคคลในครอบครัวทั้งใน และ นอกภาค
เกษตรในรอบปี 2536

ประสบการณ์การฝึกอบรม หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลเคยได้รับ การฝึกอบรม
เกี่ยวกับด้านการเกษตรทั้งหน่วยงานของรัฐ และ
เอกชน ในรอบปี 2536

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลติดต่อ หรือ
ปรึกษารื้อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
การเกษตรในรอบปี 2536

การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร หมายถึง การที่ผู้ให้ข้อมูลเข้าไป
เกี่ยวข้องกับการปลูกกะหล่ำปลี โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติร่วมกับ
เกษตรกรชาย ตลอดจนร่วมพิจารณาปัญหา ความต้องการและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับ
กิจกรรมการปลูกกะหล่ำปลีตั้งแต่ก่อนปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยว

สำหรับการวัดการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกรนั้น ได้กำหนดประเด็นที่จะศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. การวางแผนการปลูก แบ่งออกเป็น
 - 1.1 การตัดสินใจปลูก
 - 1.2 การคัดเลือกพันธุ์ปลูก
 - 1.3 การเลือกพื้นที่ปลูก
 - 1.4 การกำหนดพื้นที่ปลูก
 - 1.5 การเลือกฤดูเพาะปลูก
 - 1.6 การหาทุนและปัจจัยการผลิต
2. การเพาะกล้าและการปลูก
 - 2.1 การเตรียมแปลงเพาะกล้า
 - 2.2 การเพาะกล้า
 - 2.3 การเตรียมดินปลูก
 - 2.4 การย้ายกล้าปลูก
 - 2.5 วิธีการปลูกและระยะปลูก
 - 2.6 การให้น้ำ
 - 2.7 การใส่ปุ๋ย
 - 2.8 วิธีการใส่ปุ๋ย
 - 2.9 การกำจัดวัชพืช
 - 2.10 การป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรู
3. การเก็บเกี่ยวและการจำหน่าย
 - 3.1 การเก็บเกี่ยว
 - 3.2 วิธีการตัดหัวกะหล่ำปลี
 - 3.3 การคัดขนาดและการบรรจุ
 - 3.4 การจัดหาตลาด
 - 3.5 การแปรรูป

การทดสอบเครื่องมือ (Pretesting of the Instrument)

1. ในการทดสอบเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) เพื่อหาความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ที่จะใช้สัมภาษณ์สตรีเกษตรกรที่ผลิตกะหล่ำปลี โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไปแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม
2. การทดสอบค่าความเป็นปรนัย (objectivity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับสตรีเกษตรกรที่ผลิตกะหล่ำปลีในหมู่บ้านอื่นที่นอกเหนือจากสถานที่ดำเนินการ ใน ต. ช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ จำนวน 10 ราย ว่ามีความเข้าใจในข้อความของแบบสัมภาษณ์ตรงกันหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีความเข้าใจตรงกันในข้อความของแบบสัมภาษณ์

วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. ประสานงานกับสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เพื่อทำหนังสือแจ้งขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังเกษตรกรอำเภอแม่แจ่ม
2. ประสานงานโดยตรงกับผู้ใหญ่บ้านและประธานกลุ่มสตรีเกษตรกร ในหมู่บ้านช่างเคิ่ง และแจ้งกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
3. ประชุม ชี้แจง แนะนำวิธีการเก็บข้อมูลแก่ผู้ที่จะร่วมสัมภาษณ์แม่บ้านเกษตรกร เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและมีแนวคิดในการสัมภาษณ์เป็นทิศทางเดียวกัน
4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยสัมภาษณ์ 2 คน รวม 3 คน ออกไปเก็บข้อมูล โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 65 คน ภายในเวลาที่กำหนดแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด มาถอดรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences, SPSS) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ

1. ค่าร้อยละ (percentage) และค่าความถี่ (frequency) เพื่อบรรยายถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีตลอดจนอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล
2. ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการกระจายของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย (Research Duration)

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม 2537 ถึงเดือนตุลาคม 2537

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร โดยรวบรวมข้อมูลจากสตรีเกษตรกรที่ปลูกกะหล่ำปลีในหมู่บ้านข้างเค็ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 65 คน ตามที่ระบุในรายงานการปลูกพืชของสำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอาผลการวิจัยและวิจารณ์เป็นส่วนเดียวกัน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายเป็นตอน ๆ ดังนี้

- ตอน 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล
- ตอน 2 การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่การมีส่วนร่วมในการวางแผนการปลูก การมีส่วนร่วมในการเพาะกล้า และการปลูก และการมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยวและการจำหน่าย ตลอดจนอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย

- ตอน 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล

อายุ

อายุ หมายถึง จำนวนเวลาเป็นปีของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เกิดจนถึงเวลาบันทึกข้อมูลจากผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 32.32 มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี รองลงมาผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 29.23 มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 21.53 มีอายุในช่วง 41-50 ปี ร้อยละ 13.84 มีอายุในช่วง 51-60 ปี และร้อยละ 3.08 มีอายุ 61 ปีและมากกว่า ตามลำดับ ผู้ให้ข้อมูลอายุมากที่สุดคือ 63 ปีและอายุน้อยที่สุด 20 ปีโดยอายุเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลคือ 39 ปี ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลที่มีวัยเข้มแข็ง และอยู่ในช่วงที่มีความซื่อสัตย์กันเพียร สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.70 จึงกล่าวได้ว่าผู้ให้ข้อมูลมีอายุแตกต่างกันมากพอสมควรสำหรับผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปีนั้น สุนิลา ทนุผล (2531 : 38) ได้อ้างถึงอุ้นดา (2527) ซึ่งระบุว่า เป็นช่วง

ของชีวิตการทำงานสร้างตัว เป็นขั้นตอนในชีวิตการทำงาน เริ่มเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สุชา จันทน์เอม (2531 : 54) ที่กล่าวว่า เป็นช่วงที่บุคคลมีพลังกำลังแข็งแรง มีความสามารถและทำงานได้มากที่สุด นอกจากนั้น สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน (2526 : 44) ยังได้ให้ความเห็นว่าวัยแรกเป็นผู้ใหญ่จะเริ่มเมื่ออายุประมาณ 18-20 ปี ซึ่งเป็นระยะที่มีสมรรถภาพทางกายสูงสุด และจะอยู่ในสภาพเช่นนั้นจนกระทั่งอายุ 40-45 ปี จึงจะค่อย ๆ ลดลง ผู้ใหญ่วัยนี้จะมีความคิด มีความรู้สึกเกี่ยวกับคนอื่นและสังคมจะกำหนดบทบาทของตนเอง ผู้หญิงก็จะรู้จักความสามารถความสนใจของตนเอง พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพ รู้จักที่จะจัดแบ่งเวลาให้กับครอบครัวและงานอาชีพ จากคุณสมบัติอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลเป็นกำลังสำคัญในการผลิตกะหล่ำปลีของครอบครัว

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาหมายถึง วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดของผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับทั้งในสถานการศึกษาของรัฐและเอกชน ผลการวิจัยตาราง 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.06) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 18.46 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ให้ข้อมูลไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 13.86 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะจบการศึกษาคือระดับประถมศึกษาปีที่ 4 อาจเป็นเพราะว่ามีโรงเรียนตั้งอยู่ในหมู่บ้านจึงมีความสะดวกพอที่จะเข้าเรียนและเป็นการศึกษาภาคบังคับด้วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลยังมีระดับการศึกษาต่ำ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลี ดังที่นายชัย ทุนผลและสุนิลา ทุนผล (2532 : 12) รายงานว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในชุมชน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จากผลการศึกษาในตาราง 2 เกี่ยวกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน คือจำนวนผู้ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลนั้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 50.77 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 - 4 คน รองลงมาร้อยละ 30.77 มีจำนวนสมาชิก 5 - 6 คน ร้อยละ 13.84 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7 - 8 คน และผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 - 2 คน มีเพียงร้อยละ 4.62 สำหรับจำนวนบุคคลเฉลี่ยในครัวเรือนคือ 6 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 8 คน และน้อยสุดจำนวน 2 คน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.52 แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวนมีสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันน้อยมาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีจำนวนไม่เกิน 5 คน ซึ่งถือว่าเป็นครอบครัวขนาดเล็ก อันเป็นผลมาจากโครงการวางแผนครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จอย่างสูงนั่นเอง

จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือน

จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือน ได้แก่ จำนวนผู้ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลและสามารถทำงานด้านการเกษตรในไร่นาได้ จากผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 58.46 มีจำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนเท่ากับ 2 คน รองลงมาร้อยละ 26.15 มีจำนวนแรงงานเท่ากับ 3 คน ร้อยละ 9.24 มีจำนวนแรงงานเท่ากับ 4 คน และร้อยละ 6.15 มีจำนวนแรงงานเท่ากับ 5 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 3 คน และมีจำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนน้อยสุดเท่ากับ 2 คน และมากที่สุดเท่ากับ 5 คน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 แสดงให้เห็นว่า จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนของผู้ให้ข้อมูลไม่แตกต่างกันนัก จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีจำนวนน้อย ดังนั้นแรงงานของสตรีเกษตรในครัวเรือนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้ทำงานควบคู่ไปกับแรงงานชายและมีบางครั้งจะต้องจ้างแรงงานเพิ่ม เนื่องจากแรงงานมีไม่เพียงพอ

สภาพการถือครองที่ดิน

สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัวหมายถึง ลักษณะการถือครองที่ดินของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งอาจจะเป็นที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง เป็นที่เช่าบางส่วนหรือเป็นที่เช่าทั้งหมด จากผลการศึกษาในตาราง 2 ระบุว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 55.39 มีสภาพการถือครองที่ดินลักษณะเช่าทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 30.77 มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง และที่เหลือร้อยละ 13.84 มีสภาพการถือครองที่ดินเป็นลักษณะเช่าบางส่วน จึงสรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลเกินกว่าครึ่งเช่าที่ดินในการปลูกกะหล่ำปลี ซึ่งรัตนพร กิตติภาศ (2536 : 38 - 39) ได้อ้างถึง Mosher ในนัยชัย ทนผล (2529) ที่ระบุว่าการศึกษาครอบครัวใดมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองแล้ว ก็ย่อมจะทำให้เป็นสิ่งจูงใจในการผลิตและเป็นตัวกระตุ้นให้เกษตรกรมีความต้องการที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินของตนเอง โดยมีการยอมรับและนำเอาวิธีการใหม่ ๆ ในการปรับปรุงดินและวิธีการผลิตที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในไร่นาของตนเอง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลเช่าที่ดินของผู้อื่นทำการเกษตรแรงจูงใจในการที่จะปรับปรุงที่ดินของตนเองเข้าทำกันก็จะลดน้อยลง

รายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัวหมายถึง รายได้ของบุคคลในครอบครัวทั้งใน และ นอกภาคเกษตร ในรอบปี 2536 จากผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 44.63 มีรายได้ของครอบครัวอยู่ในช่วง 20,000 - 70,000 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 33.85 มีรายได้ของครอบครัวช่วง 70,001 - 120,000 บาทต่อปี โดยมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 67,041.53 บาทต่อปี ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ต่อครอบครัวมากที่สุด 350,000 บาทต่อปี และน้อยที่สุด 15,000 บาทต่อปี โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 55,163.48 นับว่ารายได้ต่อครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้ให้ข้อมูลบางรายทำการเกษตรอย่างเดียวไม่มีอาชีพเสริมจึงทำให้มีรายได้ของครอบครัวต่ำ เมื่อเทียบกับผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้ของครอบครัวต่อปีสูงก็เพราะมีอาชีพเสริมอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำการเกษตร เช่น ค้าขาย รับจ้าง เป็นต้น

ประสบการณ์การฝึกอบรม

ประสบการณ์การฝึกอบรมหมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลเคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร ทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนในรอบปี 2536 จากผลการวิจัย ตาราง 2 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 84.62 ระบุว่าไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 15.38 ระบุว่าเคยเข้ารับการฝึกอบรม สำหรับผู้ที่ระบุว่าเคยเข้ารับการฝึกอบรม สำหรับผู้ที่ระบุว่าเคยเข้ารับการฝึกอบรมนั้น ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 90.00 ระบุว่าเข้ารับการอบรม จำนวน 1-2 ครั้ง ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 10.00 รายงานว่าได้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 3-4 ครั้ง โดยเข้ารับการฝึกอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง และอย่างมาก 4 ครั้งต่อปี เหตุผลที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมอาจเป็นเพราะว่า ถ้ามีการจัดฝึกอบรมด้านการเกษตรส่วนใหญ่ และ ผู้เข้าร่วมการอบรมมักจะเป็นหัวหน้าครอบครัวซึ่งเป็นผู้ชายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตร (ไม่ระบุปีพิมพ์ : 5-7) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานการพัฒนาศรีในภาคเกษตรไว้ว่า สตรีเกษตรกรขาดโอกาสในการรับรู้ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพการงานทั้ง ๆ ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเกษตรแทบทุกประเภท รวมถึงการขาดความเข้าใจในบทบาทความสำคัญในการมีส่วนร่วมพัฒนาการเกษตรของสตรีเกษตรกรเอง และการไม่ยอมรับของสามีที่จะให้เข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การฝึกอบรมทางด้านการเกษตร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นการพบปะ ติดต่อบริษัทหรือระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบปี 2536 จากผลการวิจัยตาราง 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 73.85 รายงานว่าไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 36.15 ระบุว่าเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำหรับผู้ให้ข้อมูลทีระบุว่าเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 52.95 ระบุว่าเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ระหว่าง 1-2 ครั้ง รองลงมาผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 41.17 รายงานว่า เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ระหว่าง 3-4 ครั้ง และมีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 5.88 ที่ระบุว่าเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 5 ครั้ง และมากกว่าโดยเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่เฉลี่ยปีละ 2 ครั้งซึ่งเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากที่สุด 5 ครั้ง และน้อยที่สุด 1 ครั้ง และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.18 จึงพอจะกล่าวได้ว่า จำนวนครั้งในการติด

ต่อกับเจ้าหน้าที่ของผู้ให้ข้อมูลไม่แตกต่างกันมากนักซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผู้ให้ข้อมูลอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเยียนก็มักจะเจอพร้อม ๆ กัน สำหรับผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่ระบุว่าไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่อาจจะมีสาเหตุมาจากผู้ให้ข้อมูลต้องไปปลูกกะหล่ำปลีนอกหมู่บ้านและพื้นที่ปลูกบางส่วนก็อยู่บนภูเขา จึงต้องอพยพแรงงานออกไปอาศัยอยู่ตามกระท้อหรือข้างนา พอหมดฤดูกาลเก็บเกี่ยวกะหล่ำปลี จึงได้กลับมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จึงเป็นเหตุให้ไม่ได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ตาราง 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
N = 65		
อายุ		
20 - 30	21	32.32
31 - 40	19	29.23
41 - 50	14	21.53
51 - 60	9	13.84
61 ปีและมากกว่า	2	3.08
$\mu = 38.93$	$\sigma = 12.70$	R = 20 - 63

* (μ) หมายถึง ค่าเฉลี่ย

(σ) หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

R หมายถึง ค่านิสัย

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
N = 65		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	9	13.86
จบชั้นป. 4	41	63.06
จบชั้นป. 6	12	18.46
อื่น ๆ (ปกศ./ปวท.)	3	4.62
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 - 2 คน	3	4.62
3 - 4 คน	33	50.77
5 - 6 คน	20	30.77
7 - 8 คน	9	13.84
$\mu = 4.82$	$\sigma = 1.52$	R = 2 - 8
จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือน		
2 คน	38	58.46
3 คน	17	26.15
4 คน	6	9.24
5 คน	4	6.15
$\mu = 2.69$	$\sigma = 0.89$	R = 2 - 5

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
N = 65		
สภาพการถือครองที่ดิน		
เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง	20	30.77
เช่าบางส่วน	9	13.84
เช่าทั้งหมด	36	55.39
รายได้ของครอบครัว (บาทต่อปี)		
20,000 บาทและน้อยกว่า	5	7.69
20,001 - 70,000 บาท	29	44.63
70,001 - 120,000 บาท	22	33.85
120,001 - 170,000 บาท	3	4.61
170,001 - 220,000 บาท	1	1.53
220,001 บาทและมากกว่า	5	7.69
$\mu = 67,041.53$	$\sigma = 55,163.48$	R = 15,000-350,000

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
N = 65		
การเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร		
ไม่เคย	55	84.62
เคย	10	15.38
จำนวนครั้งในการเข้ารับการฝึกอบรม (N=10)		
1-2 ครั้ง	9	90.00
3-4 ครั้ง	1	10.00
$\mu = 1.60$	$\sigma = 0.96$	R = 1 - 4
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร		
ไม่เคย	48	73.85
เคย	17	26.15
จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ (N=17)		
1 - 2 ครั้ง	9	52.95
3 - 4 ครั้ง	7	41.17
5 ครั้งและมากกว่า	1	5.88
$\mu = 2.07$	$\sigma = 1.18$	R = 1 - 5

ตอน 2 การมีส่วนร่วมในระบบการผลิตกะหล่ำปลี และปัญหาของการมีส่วนร่วม ในระบบการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในระบบการผลิตกะหล่ำปลี ของสตรี เกษตร โดยที่ผู้ให้ข้อมูลร่วมแสดงความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติร่วมกับเกษตรกรชาย ในลักษณะเป็นผู้ร่วมปรึกษาหรือเป็นผู้นำในการตัดสินใจ เกี่ยวกับกิจกรรมการปลูกกะหล่ำปลีตั้งแต่ก่อนปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยว ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีไว้ 3 กิจกรรมคือ การวางแผนการปลูก การเพาะกล้าและการปลูก การเก็บเกี่ยวและการจำหน่าย จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลของการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์หาค่าความถี่และค่าร้อยละในแต่ละกิจกรรมดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการปลูกกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปลูกกะหล่ำปลี

การทำการเกษตรของ ผู้ให้ข้อมูลนอกจากจะทำนาเป็นอาชีพหลักแล้ว หลังฤดูกาลทำนามีการปลูกพืชอีกหลายชนิด การที่จะปลูกพืชชนิดใด ครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลย่อมมีการตัดสินใจในการที่จะเลือกชนิดของพืชที่ปลูก ในการเลือกปลูกกะหล่ำปลีก็เช่นเดียวกัน จากผลการวิจัยในตาราง 3 พบว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.92) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจปลูกกะหล่ำปลี โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 98.42 ระบุว่า เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา และเพียงร้อยละ 1.58 ที่ระบุว่า เป็นผู้นำในการตัดสินใจในการตัดสินใจเลือกปลูก ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 3.08 ระบุว่า ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจปลูกกะหล่ำปลีเหตุผลเป็นเพราะแล้วแต่สามีที่เป็นหัวหน้าครอบครัวจะเลือกปลูกพืชชนิดใดก็ได้

จากผลการศึกษาพอจะสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปลูกกะหล่ำปลี โดยมีบทบาทเป็นผู้ร่วมปรึกษามากกว่าจะเป็นผู้นำในการตัดสินใจ อาจเป็นเพราะว่าผู้ให้ข้อมูลคิดว่าสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว และมีความรู้ความชำนาญในการทำการเกษตรมากกว่า จึงมีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ในการตัดสินใจปลูกกะหล่ำปลีกว่าที่จะเป็นผู้นำเสียเอง

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปลูก

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปลูก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
N = 65		
มีส่วนร่วม	63	96.92
เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจ	1	1.58
ร่วมปรึกษา	62	98.42
ไม่มีส่วนร่วม	2	3.08
เหตุผล		
- แล้วแต่สามีจะเลือกปลูกพืชชนิดใด		

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกพันธุ์กะหล่ำปลี

พันธุ์ของกะหล่ำปลีมีหลายประเภททั้งพันธุ์หนักและพันธุ์เบา การปรับปรุงคุณภาพของการผลิตกะหล่ำปลีให้มีคุณภาพ และได้ปริมาณสูงย่อมขึ้นอยู่กับการเลือกพันธุ์ปลูกประการหนึ่งจากผลการวิจัยในตาราง 4 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลถึงร้อยละ 95.39 มีส่วนร่วมและมีเพียงร้อยละ 4.61 ที่ไม่มีส่วนร่วม สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่ามีส่วนร่วมในการคัดเลือกพันธุ์กะหล่ำปลีนั้น ร้อยละ 98.42 เป็นเพียงผู้ร่วมให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการคัดเลือกพันธุ์ มีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.58 ที่ระบุว่าเป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจเกี่ยวกับการคัดเลือกพันธุ์กะหล่ำปลี สำหรับผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวนี้ อาจเป็นเพราะ ไม่มีความรู้ในเรื่องของพันธุ์กะหล่ำปลี เลยไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นแล้วแต่สามีจะคัดเลือกพันธุ์ปลูก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในการคัดเลือกพันธุ์กระท่อปาล์ม โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีส่วนร่วมในการคัดเลือกพันธุ์กระท่อปาล์ม โดยเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา และมีเพียงส่วนน้อยที่มีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในการตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเห็นว่าสามมีประสบการณ์ในการปลูกกระท่อปาล์มมากกว่า โดยเฉพาะในเรื่องของการคัดเลือกพันธุ์กระท่อปาล์ม

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกพันธุ์ปลูก

การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกพันธุ์ปลูก	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	62	95.39
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	1	1.58
ร่วมปรึกษา	61	98.42
ไม่มีส่วนร่วม	3	4.61
เหตุผล		
- ไม่มีความรู้ในเรื่องพันธุ์กระท่อปาล์ม		

2.1.3 การมีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่ปลูก

เมื่อเกษตรกรตัดสินใจที่จะปลูกกะหล่ำปลี การคัดเลือกพื้นที่ปลูกก็เป็นส่วนสำคัญว่าจะเลือกปลูกตรงพื้นที่ไหนเป็นที่ของตนเองหรือที่เช่า จากผลการวิจัยในตาราง 5 พบว่าผู้ให้ข้อมูล (ร้อยละ 93.86) ระบุว่ามีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่ปลูก แต่เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการเลือกพื้นที่ปลูกถึงร้อยละ 98.36 มีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.64 ที่เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจเลือกพื้นที่ปลูก ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 6.14 ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่ปลูกเหตุผลก็เพราะว่า ไม่อยากให้ง่ายๆ จึงแล้วแต่สามีว่าจะปลูกที่ไหน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวนน้อยที่มีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจเหตุผลที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่ปลูกโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา อาจเป็นเพราะไม่มีความชำนาญในการพิจารณาลักษณะพื้นที่ที่จะปลูก เพราะการเลือกพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลีมีความสำคัญต่อการผลิตกะหล่ำปลีเป็นอย่างยิ่ง หากบริเวณที่เลือกปลูกไม่มีแหล่งน้ำ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และเป็นพื้นที่ที่มีโรคแมลงระบาดและเคยปลูกกะหล่ำปลีมาก่อนก็จะส่งผลให้ผลผลิตที่ได้รับอยู่ในเกณฑ์ต่ำและด้อยคุณภาพ

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่ปลูก

การมีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่ปลูก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
N = 65		
มีส่วนร่วม	61	93.86
เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจ	1	1.64
ร่วมปรึกษา	60	98.36
ไม่มีส่วนร่วม	4	6.14
เหตุผล		
- ไม่อยากยุ่งยากแล้วแต่สามี		
จะปลูกที่ไหนก็ได้		

2.1.4 การมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ปลูก

การกำหนดพื้นที่ปลูกก็เป็นส่วนสำคัญ ในการวางแผนการปลูกกะหล่ำปลี ว่าขนาดของพื้นที่ปลูกจำนวนเท่าไรจึงจะเหมาะสมกับศักยภาพของครอบครัว สอดคล้องกับทุนแรงงาน ตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ จากผลการวิจัยในตาราง 6 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 93.86 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 6.14 ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว เป็นเพราะสามีลงมือปฏิบัติกิจกรรมของกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีมากกว่า จึงไม่แสดงความคิดเห็น สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่ามีส่วนร่วมนั้น ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 98.36 เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ในการกำหนดพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.64 เป็นผู้เ้าในการกำหนดพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอจะสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ในขณะที่มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำในการตัดสินใจมีจำนวนน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทในการผลิตกะหล่ำปลีจนตลอดกระบวนการผลิตน้อยกว่าสามี จึงให้สามีเป็นผู้นำในการกำหนดพื้นที่ปลูก ประกอบกับผู้ให้ข้อมูลยังประกอบอาชีพอย่างอื่นเสริม เช่น รับจ้าง เย็บผ้า ค้าขาย จึงแล้วแต่สามีว่าจะกำหนดพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลีเป็นจำนวนเท่าใด

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ปลูก	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	61	93.86
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	1	1.64
ร่วมปรึกษา	60	98.36

ตาราง 5 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่ปลูก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
N = 65		
ไม่มีส่วนร่วม	4	6.14
- สามีสั่งมือปฏิบัติในกิจกรรมการผลิต กะหล่ำปลีมากกว่าจึง ไม่ออกความเห็น		

2.1.5 การมีส่วนร่วมในการเลือกฤดูเพาะปลูกกะหล่ำปลี

กะหล่ำปลี สามารถเพาะปลูกได้หลายฤดูกาล การเลือกฤดูกาลปลูกกะหล่ำปลีก็เป็นกิจกรรมหนึ่งของการวางแผนการปลูกให้สอดคล้องและเหมาะสม จากผลการวิจัยในตาราง 7 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 95.39 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการเลือกฤดูเพาะปลูก โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 98.36 เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในกิจกรรมดังกล่าวและอีกร้อยละ 1.64 เป็นผู้นำในการเลือกฤดูเพาะปลูกกะหล่ำปลี ส่วนผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 4.61 ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในการเลือกฤดูเพาะปลูกกะหล่ำปลี เหตุผลที่ไม่มีส่วนร่วมก็เพราะว่า ไม่อยากยุ่งยากแล้วแต่สามีจะเลือกปลูกฤดูใดและผู้ให้ข้อมูลมีงานอย่างอื่นทำอยู่บ้างเช่น ค้าขาย รับจ้าง

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพอจะสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในการเลือกฤดูเพาะปลูกกะหล่ำปลี โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้นำในการตัดสินใจมีจำนวนน้อย สาเหตุที่ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษากการเลือกฤดูเพาะปลูกกะหล่ำปลีก็อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่สามีจะดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมการผลิตกะหล่ำปลีเกือบทั้งหมด และการวางแผนการปลูกพืชในรอบปีสามีก็จะเป็นผู้กำหนด จึงส่งผลให้สามีเป็นผู้นำในการตัดสินใจในกิจกรรมดังกล่าวมากกว่า

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเลือกฤดูเพาะปลูก

การมีส่วนร่วมในการเลือกฤดูเพาะ ปลูกกะหล่ำปลี	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	62	95.39
เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจ	1	1.64
ร่วมปรึกษา	61	98.36
ไม่มีส่วนร่วม	3	4.61
เหตุผล		
- มีงานทำอยู่แล้ว เช่น ค้าขาย		
รับจ้าง		
- ไม่อยากยุ่งยากแล้วแต่สามีจะเลือกฤดูปลูก		

2.1.6 การมีส่วนร่วมในการหาทุนและปัจจัยการผลิต

ในการปลูกกะหล่ำปลีการเตรียมจัดหาแหล่งทุน และปัจจัยการผลิตก็เป็นกิจกรรมของการวางแผนการปลูกที่สำคัญอย่างยิ่ง ผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 96.92 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการหาทุนและปัจจัยการผลิตโดยร้อยละ 98.36 เป็นผู้ร่วมปรึกษาในการหาทุนและปัจจัยการผลิตและมีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.58 ที่เป็นผู้ดำเนินการจัดหาทุนและปัจจัยการผลิต และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 3.08 ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว สาเหตุเนื่องมาจาก ไม่มีความรู้ความชำนาญ และผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าน่าจะเป็นหน้าที่ของผู้ชายมากกว่า

จากข้อมูลดังกล่าวพอจะวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในการจัดหาทุนและปัจจัยการผลิต แต่เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจมีจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้เพราะในการที่จะจัดหาทุนและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมี ยาเคมี ผู้ให้ข้อมูลคิดว่าจะเป็นที่ของฝ่ายมากกว่า จึงส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาเท่านั้น

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการหาทุนและปัจจัยการผลิต

การมีส่วนร่วมในการหาทุนและ ปัจจัยการผลิต	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	63	96.92
เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจ	1	1.58
ร่วมปรึกษา	62	98.42
ไม่มีส่วนร่วม	2	3.08
เหตุผล		
- ไม่มีความรู้ ความชำนาญ		
- เป็นหน้าที่ของสามี		

2.2 การมีส่วนร่วมในการเพาะกล้าและการปลูกกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล

2.2.1 การมีส่วนร่วมในการเตรียมแปลงเพาะกล้า

ก่อนปลูกกะหล่ำปลีต้องมีการเพาะกล้ากะหล่ำปลีก่อน การเตรียมแปลงเพาะกล้ากะหล่ำปลีจึงมีความจำเป็นที่ต้องรับสภาพดินให้โปร่งและร่วนซุย จึงจะทำให้ต้นกล้าเจริญเติบโต จากผลการวิจัยในตาราง 9 พบว่าผู้ให้ข้อมูลถึงร้อยละ 98.47 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการเตรียมแปลงเพาะกล้าโดยร้อยละ 96.87 เป็นผู้ร่วมปรึกษาและร้อยละ 3.13 เป็นผู้ดำเนินการเตรียมแปลงดังกล่าวส่วนผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 1.53 ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในการเตรียมแปลงเพาะกล้า เพราะ การเตรียมแปลงเพาะกล้าใช้พื้นที่ไม่มากนักจึงให้สามีดำเนินการเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพอจะสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในการเตรียมแปลงเพาะกล้ากะหล่ำปลี โดยเป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเตรียมแปลงเพาะกล้าโดยเป็นผู้ร่วมปรึกษา อาจจะเนื่องมาจากไม่มีความชำนาญเพราะในการเตรียมแปลงกล้าจำเป็นต้องมีความพิถีพิถัน สามีจึงไม่ต้องการให้ภรรยาเป็นผู้ดำเนินการประกอบกับแปลงเพาะกล้าใช้พื้นที่ไม่มาก ส่วนใหญ่แล้วสามีจะเป็นผู้ดำเนินการเอง

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเตรียมแปลงเพาะกล้ากะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการ เตรียมแปลงเพาะกล้า	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	64	98.47
เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจ	2	3.13
ร่วมปรึกษา	62	96.87
ไม่มีส่วนร่วม	1	1.53
เหตุผล		
- สามีเป็นผู้ลงมือทำเอง		

2.2.1 การมีส่วนร่วมในการเพาะกล้า

เมล็ดพันธุ์กะหล่ำปลีมีขนาดเล็กและค่อนข้างจะราคาแพง การดูแลรักษา และการเตรียมการแปลงกล้าต้องมีความพิถีพิถัน ทั้งนี้เพื่อประหยัดเมล็ดพันธุ์และลดต้นทุนการผลิต จากผลการศึกษาในตาราง 10 พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด (ร้อยละ 100) ระบุว่ามีส่วนร่วมในการ เพาะกล้ากะหล่ำปลี ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก (ร้อยละ 98.47) ระบุว่ามีส่วนร่วมในการเพาะ กล้ากะหล่ำปลีโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา แต่มีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.53 ที่มีส่วนร่วมโดยเป็น ผู้นำในการเพาะกล้ากะหล่ำปลี อาจจะเป็นเพราะว่าพื้นที่ที่เพาะกล้ามีจำนวนไม่มากสามจึงลงมือ ปฏิบัติและเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติเอง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีส่วนร่วมใน การเพาะกล้ากะหล่ำปลี โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจมี จำนวนน้อยมาก ทั้งนี้คงเป็นเพราะภรรยาไม่มีความรู้ ความชำนาญในการคำนวณการใช้เมล็ดพันธุ์ ต่อพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม อาจจะทำให้ต้นทุนการผลิตกะหล่ำปลีสูงขึ้นไปโดยใช้เหตุ เพราะเมล็ด พันธุ์กะหล่ำปลีมีราคาแพง

ตาราง 9 จำนวนและผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเพาะกล้ากะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการ เพาะกล้า	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	65	100.00
เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจ	1	1.53
ร่วมปรึกษา	64	98.47

2.2.3 การมีส่วนร่วมในการเตรียมดินปลูก

การเตรียมดินปลูกกะหล่ำปลีเป็นสิ่งสำคัญ เพราะกะหล่ำปลีเป็นพืชที่มีรากตื้น มีระบบรากที่ละเอียดอ่อน หากเตรียมดินไม่ดีจะกระทบกระเทือนระบบรากและการเจริญเติบโตของกะหล่ำปลีได้ ผลการศึกษาในตาราง 11 พบว่า ผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 96.92 มีส่วนร่วมในการเตรียมดินปลูก โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 96.83 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการเตรียมดินปลูก โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา และผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในการเตรียมดินปลูกมีเพียงร้อยละ 3.17 ส่วนผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 3.08 ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวเพราะการเตรียมดินจะจ้างรถไถพรวนจึงไม่ต้องลงมือทำเอง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีส่วนร่วมในการเตรียมดินปลูกกะหล่ำปลี โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา แต่เป็นผู้นำในการตัดสินใจมีจำนวนน้อย สาเหตุที่ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในการเตรียมดินปลูกโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษานั้น อาจเป็นเพราะในการเตรียมดินปลูกรวมไปถึงการยกแปลง ทำร่อง มักจะเป็นการจ้างแรงงานมาช่วยร่วมกับสามี และสามีจะเป็นคนควบคุมจึงทำให้สามีเป็นผู้นำในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเตรียมดินปลูกกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการเตรียมดินปลูกกะหล่ำปลี	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	63	96.92
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	2	3.17
ร่วมปรึกษา	61	96.83
ไม่มีส่วนร่วม	2	3.08
เหตุผล		
- จ้างรถไถไถพรวน		

2.2.4 การมีส่วนร่วมในการย้ายกล้าปลูก

เมื่อต้นกะหล่ำปลีมีอายุที่เหมาะสม ควรจะย้ายกล้ากะหล่ำปลี ออกปลูก ควรจะย้ายกล้าในช่วงเย็น ๆ เพื่อให้ต้นกล้ามีโอกาสตั้งตัวได้ สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการย้ายกล้าปลูกในตาราง 12 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.47) ระบุว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวและมีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.53 ที่ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมสาเหตุเนื่องจาก ไม่มีเวลาเพราะไปทำงานอย่างอื่น สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่ามีส่วนร่วมนั้น ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 98.44 ระบุว่ามีส่วนร่วมโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการย้ายกล้าปลูก และผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำในการย้ายกล้ากะหล่ำปลีปลูกมีเพียงร้อยละ 1.56

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอจะสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในการย้ายกล้ากะหล่ำปลี โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ในขณะที่เป็นผู้นำในกิจกรรมดังกล่าวจำนวนน้อยมาก เหตุผลที่สามมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในการย้ายกล้าปลูกมากกว่า เพราะสามมีความรู้ ความชำนาญ และปฏิบัติงานในไร่นามากกว่าตนเอง และผู้ให้ข้อมูลต้องมึนงานอย่างอื่นที่จะต้องทำนอกเหนือจากการผลิตกะหล่ำปลี จึงทำให้มีส่วนร่วมโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาเท่านั้น

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการย้ายกล้ากะหล่ำปลีปลูก

การมีส่วนร่วมในการ ย้ายกล้าปลูก	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	64	98.47
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	1	1.56
ร่วมปรึกษา	63	98.44
ไม่มีส่วนร่วม	1	1.53
เหตุผล		
- ไม่มีเวลาเพราะไปทำงานอย่างอื่น		

2.2.5 การมีส่วนร่วมในวิธีการปลูกและระยะปลูก

การกำหนดวิธีการปลูก และ ระยะปลูกกะหล่ำปลีให้เหมาะสมกับลักษณะการเจริญเติบโตของกะหล่ำปลีแต่ละพันธุ์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยป้องกันโรคแมลงระบาด ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิตของกะหล่ำปลี จากผลการวิจัยในตาราง 13 พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ร้อยละ 100 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการปลูกและระยะปลูก โดยผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.47) ระบุว่ามีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในกิจกรรมดังกล่าว ในขณะที่มีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.53 ระบุว่ามีส่วนร่วมในลักษณะเป็นผู้นำในการกำหนดวิธีการปลูกและระยะปลูกกะหล่ำปลี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอจะสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีส่วนร่วมในวิธีการปลูกและระยะปลูกกะหล่ำปลี โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่ เป็นผู้นำในการตัดสินใจมีจำนวนน้อยมาก เหตุผลที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาอาจเป็นเพราะ สามีไม่เชื่อ และไม่มั่นใจว่าภรรยามีความชำนาญในการกำหนดวิธีการปลูกและระยะปลูกที่เหมาะสม คิดว่าตนเองมีความถนัดมากกว่า จึงมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในกิจกรรมดังกล่าว

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในวิธีการปลูกและระยะปลูกกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในวิธีการปลูก และระยะปลูก	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	65	100.00
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	64	98.47
ร่วมปรึกษา	1	1.53

2.2.6 การมีส่วนร่วมในการให้น้ำ

กะหล่ำปลีเป็นพืชมักปลูกกัน การมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอ การให้น้ำกะหล่ำปลีควรคำนึงถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมกับความต้องการของกะหล่ำปลี ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตกะหล่ำปลีควรพิจารณา จากผลการศึกษาในตาราง 14 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 90.76 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการให้น้ำกะหล่ำปลี โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 96.61 ระบุว่าเป็นผู้ร่วมปรึกษาในกิจกรรมดังกล่าวแต่มีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 3.39 ที่ระบุว่ามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในการให้น้ำกะหล่ำปลี ในขณะที่ยังมีผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 9.24 ที่ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว เพราะปลูกกะหล่ำปลีในช่วงฤดูฝนจึงอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในการให้น้ำกะหล่ำปลี โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาและผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้นำในการตัดสินใจมีจำนวนน้อย เหตุผลที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาอาจเป็นเพราะ กะหล่ำปลีปลูกในช่วงฤดูฝนอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว จึงทำให้ไม่ต้องใช้แรงงาน สามจึงเป็นผู้นำในการให้น้ำกะหล่ำปลีเป็นส่วนใหญ่

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการให้น้ำกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการให้น้ำ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	N = 65	
มีส่วนร่วม	59	90.76
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	2	3.39
ร่วมปรึกษา	57	96.61
ไม่มีส่วนร่วม	6	9.24
เหตุผล		
- อาศัยน้ำฝนอย่างเดียว		

2.2.7 การมีส่วนร่วมในการใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยในการปลูกกะหล่ำปลี เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะเพิ่มผลผลิตของกะหล่ำปลีให้สูงขึ้น และต้องใส่ปุ๋ยให้ถูกต้องตามระยะความต้องการของกะหล่ำปลีรวมถึงชนิดของดินด้วย จากผลการศึกษาในตาราง 15 พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด (ร้อยละ 100) ระบุว่ามีส่วนร่วมในการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี โดยมีส่วนร่วมเป็นผู้ร่วมปรึกษาในการใส่ปุ๋ย ร้อยละ 95.39 และอีกร้อยละ 4.61 ระบุว่ามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีส่วนร่วมในการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลีโดยเป็นผู้ร่วมปรึกษา ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนน้อยเป็นผู้นำในการตัดสินใจ เหตุผลที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีส่วนร่วมในการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี โดยเป็นผู้ร่วมปรึกษานั้น อาจจะมีสาเหตุมาจากสามมิโน่ไว้ข้างใจ เพราะเกรงว่ากรรยากำหนดช่วงระยะเวลาในการใส่ปุ๋ยไม่ตรงกับความต้องการของกะหล่ำปลีในแต่ละช่วงของการเจริญเติบโต ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลขาดความรู้ ความชำนาญในการวางแผนการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการใส่ปุ๋ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	N = 65	
มีส่วนร่วม	65	100.00
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	3	4.61
ร่วมปรึกษา	62	95.39

2.2.8 การมีส่วนร่วมในวิธีการใส่ปุ๋ย

การที่กะหล่ำปลีจะสามารถใช้ปุ๋ยที่ใส่ลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น วิธีการใส่ปุ๋ยก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ผู้ผลิตกะหล่ำปลีควรจะคำนึงถึง จากผลการวิจัยในตาราง 16 พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด (ร้อยละ 100) ระบุว่ามีส่วนร่วมในวิธีการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก (ร้อยละ 96.92) ระบุว่าตนเองมีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในวิธีการใส่ปุ๋ย ส่วนผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 3.08 ระบุว่ามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในวิธีการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีส่วนร่วมในวิธีการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่เป็ผู้นำในการตัดสินใจมีจำนวนน้อย การที่ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลขาดความรู้ ความชำนาญในเรื่องของชนิดของปุ๋ย ปริมาณปุ๋ยที่ใส่ และ ระยะเวลาที่เหมาะสมตลอดจนวิธีการที่จะใส่ปุ๋ย สามจึงดำเนินการเองโดยเป็นผู้นำในกิจกรรมดังกล่าว

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในวิธีการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในวิธีการใส่ปุ๋ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	N = 65	
มีส่วนร่วม	65	100.00
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	2	3.08
ร่วมปรึกษา	63	96.92

2.2.9 การมีส่วนร่วมในการกำจัดวัชพืช

การกำจัดวัชพืชในแปลงปลูกกะหล่ำปลี นอกจากจะเป็นการพรวนดินเพื่อฆ่าเชื้อโรคในดินแล้วยังช่วยให้กะหล่ำปลีใช้ปุ๋ยในดินได้อย่างเต็มที่ จากผลการศึกษาในตาราง 17 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 96.92 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการกำจัดวัชพืช และมีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 3.08 ที่ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว เหตุผลเนื่องมาจาก ไม่มีเวลาเพราะต้องไปทำงานอย่างอื่น และมักจะจ้างแรงงานไปทำ สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่ามีส่วนร่วมนั้นพบว่า ผู้ให้ข้อมูล (ร้อยละ 96.83) ระบุว่ามีส่วนร่วมโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ส่วนผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 3.17 ระบุว่ามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในการกำจัดวัชพืชกะหล่ำปลี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีส่วนร่วมในการกำจัดวัชพืชกะหล่ำปลี โดยเป็นผู้นำในการตัดสินใจมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่แล้วเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา อาจเป็นเพราะในการกำจัดวัชพืชมักจะจ้างแรงงานไปทำ สามจึงออกไปควบคุมและปฏิบัติร่วมกับแรงงานจ้าง ภรรยาอยู่ดูแลบ้านเรือนและทำงานอย่างอื่น จึงส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำจัดวัชพืชกะหล่ำปลี โดยเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการกำจัดวัชพืชของกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการกำจัดวัชพืช	จำนวน (คน)	ร้อยละ
N = 65		
มีส่วนร่วม	63	96.92
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	2	3.17
ร่วมปรึกษา	61	96.83
ไม่มีส่วนร่วม	2	3.08
เหตุผล		
- ไม่มีเวลาต้องไปทำงานอย่างอื่น		
- จ้างแรงงานไปทำ		

2.2.10 การมีส่วนร่วมในการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรู

การดูแลรักษาหะหล่าปลีด้วยความเอาใจใส่ จะช่วยให้หะหล่าปลีเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์จนถึงระยะเก็บเกี่ยว การดูแลรักษาดังกล่าวรวมถึงการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูหะหล่าปลี ซึ่งผู้ผลิตหะหล่าปลีจำเป็นต้องคำนึงถึง จากผลการศึกษาในตาราง 18 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 96.92 ระบุว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 98.42 ระบุว่ามีส่วนร่วมในลักษณะเป็นผู้ร่วมปรึกษาในการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรู ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.58 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำในการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูหะหล่าปลี แต่ยังมีผู้ให้ข้อมูลอีกร้อยละ 3.08 ที่ระบุว่าไม่มีส่วนร่วม โดยให้เหตุผลว่า การป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูเป็นการใช้สารเคมีควรที่จะเป็นเรื่องของผู้ชายมากกว่า และส่วนใหญ่มักจะจ้างแรงงานในการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูหะหล่าปลี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูหะหล่าปลี โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่ เป็นผู้นำในการตัดสินใจมีไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความรู้ ความชำนาญ ในเรื่องของการเลือกใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูหะหล่าปลี

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูหะหล่าปลี

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและ กำจัดโรคแมลงศัตรู	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	63	96.92
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	1	1.58
ร่วมปรึกษา	62	98.42
ไม่มีส่วนร่วม	2	3.08
เหตุผล		
- เป็นเรื่องของผู้ชายมากกว่า		
- จ้างแรงงาน		

2.3 การมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายกะหล่ำปลี

2.3.1 การมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวกะหล่ำปลีให้เหมาะสมกับอายุการเก็บเกี่ยวของกะหล่ำปลีแต่ละพันธุ์นั้น เป็นเรื่องที่คุณผลิตกะหล่ำปลีควรจะพิจารณา จากผลการศึกษาในตารางที่ 19 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด (ร้อยละ 100) ระบุว่ามีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยวกะหล่ำปลี โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 98.47 ระบุว่าตนเองมีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการเก็บเกี่ยวและมีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.53 ที่ระบุว่ามีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำในการเก็บเกี่ยวกะหล่ำปลี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยวกะหล่ำปลี โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่เบื่อนำในกิจกรรมดังกล่าวมีเพียงส่วนน้อย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากภรรยาทำงานอย่างอื่นที่จะต้องทำในช่วงที่มีการเก็บเกี่ยวกะหล่ำปลี เช่น การหุงหาอาหาร การดูแลบ้านเรือน และการดูแลบุตร

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยวกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	N = 65	
มีส่วนร่วม	65	100.00
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	1	1.53
ร่วมปรึกษา	64	98.47

2.3.2 การมีส่วนร่วมในการตัดหัวกะหล่ำปลี

วิธีการตัดหัวกะหล่ำปลีที่ถูกต้องและเหมาะสม ก็จะช่วยให้อุณหภูมิของหัวกะหล่ำปลีลดลงจนขนาดและน้ำหนักของกะหล่ำปลีเป็นที่ต้องการของตลาด จากผลการวิจัยในตาราง 20 พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีส่วนร่วมในการตัดหัวกะหล่ำปลีทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลถึงร้อยละ 95.39 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการตัดหัวกะหล่ำปลีโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา และมีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 4.60 ที่ระบุว่าตนเองมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในการตัดหัวกะหล่ำปลี

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีส่วนร่วมในการตัดหัวกะหล่ำปลี โดยมีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในกิจกรรมดังกล่าว แต่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา อาจเป็นเพราะไม่มีความรู้ ความชำนาญ ในการตัดหัวกะหล่ำปลี รวมทั้งสามนี้ไม่ไว้วางใจว่าภรรยาจะดำเนินการตัดหัวกะหล่ำปลีได้อย่างถูกต้อง

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการตัดหัวกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการตัดหัวกะหล่ำปลี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	N = 65	
มีส่วนร่วม	65	100.00
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	3	4.61
ร่วมปรึกษา	62	95.39

2.3.3 การมีส่วนร่วมในการคัดขนาดและการบรรจุ

การคัดขนาดของหั่วกะหล่ำปลีให้มีขนาดเท่า ๆ กัน แบ่งแยกตามเกรด และบรรจุในภาชนะที่เหมาะสม เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ราคาของผลผลิตกะหล่ำปลีสูงขึ้นกว่าที่ไม่คัดขนาดและบรรจุไม่เหมาะสม ดังนั้นเกษตรกรผู้ผลิตกะหล่ำปลีจึงจะต้องคำนึงถึงเรื่องดังกล่าว จากผลการวิจัยในตาราง 21 พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด (ร้อยละ 100) ระบุว่ามีส่วนร่วมในการคัดขนาด และการบรรจุกะหล่ำปลี โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 95.39 ที่ระบุว่ามีส่วนร่วมในลักษณะร่วมปรึกษา และมีผู้ให้ข้อมูลอีก 4.61 ที่ระบุว่ามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในการคัดขนาดและการบรรจุกะหล่ำปลี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวได้ว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีส่วนร่วมในการคัดขนาดและการบรรจุ โดยส่วนมากมีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ร่วมให้คำปรึกษาในกิจกรรมดังกล่าว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การคัดขนาดและการบรรจุกะหล่ำปลีจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ ซึ่งสามีมักจะเป็นผู้ปฏิบัติได้ดีกว่า จึงส่งผลให้สามีเป็นผู้นำในการคัดขนาด และการบรรจุ

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการคัดขนาดและการบรรจุกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการคัดขนาดและ การบรรจุ	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
การมีส่วนร่วม	65	100.00
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	3	4.61
ร่วมปรึกษา	62	95.39

2.3.4 การมีส่วนร่วมในการจัดหาตลาด

สำหรับในเรื่องของตลาดกะหล่ำปลี เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นสิ่งดึงดูดให้เกษตรกรผลิตกะหล่ำปลี การหาตลาด และ มีราคาที่เหมาะสมก็จะช่วยให้เกษตรกรผู้ผลิตกะหล่ำปลีมีรายได้มากขึ้น จากผลการวิจัยในตาราง 22 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดร้อยละ 100 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการจัดหาตลาดกะหล่ำปลี ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 98.47 ระบุว่ามีส่วนร่วม โดยเป็นผู้ร่วมปรึกษาในการจัดหาตลาด และมีผู้ให้ข้อมูลอีก 1.53 ที่ระบุว่ามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ดำเนินการจัดหาตลาดกะหล่ำปลี

ข้อมูลดังกล่าวพอจะวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมีส่วนร่วมในการจัดหาตลาดจำหน่ายกะหล่ำปลี โดยผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วม โดยเป็นผู้ร่วมปรึกษา ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจาก ตลาดหรือแหล่งรับซื้อส่วนใหญ่ผู้ขายจะเป็นคนดำเนินการ ผู้ให้ข้อมูลจึงให้สามเป็นผู้ดำเนินการจัดหาตลาดโดยตนเอง ไปทำหน้าที่อย่างอื่นแทน

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการจัดหาตลาดกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการจัดหาตลาด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	N = 65	
การมีส่วนร่วม	65	100.00
เป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจ	1	1.53
ร่วมปรึกษา	64	98.47

2.3.5 การมีส่วนร่วมในการแปรรูป

กะหล่ำปลีนอกจากจะขายเป็นผักสดแล้ว ยังสามารถนำมาแปรรูปส่งโรงงานอุตสาหกรรมในรูปของ การดอง การทำเค็ม และการทำแห้งได้ จากผลการศึกษาในตาราง 23 พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 95.39 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการแปรรูปกะหล่ำปลี ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 4.61 ระบุว่าไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าจำหน่ายหัวกะหล่ำปลีสดโดยไม่ได้แปรรูป และกรณีที่หัวกะหล่ำปลีที่ไม่ได้ขนาดก็มีพ่อค้าจากหมู่บ้านอื่นมารับซื้อในลักษณะหัวสด สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่ามีส่วนร่วมนั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลถึงร้อยละ 98.42 ระบุว่ามีส่วนร่วมในการแปรรูปกะหล่ำปลีโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา แต่มีผู้ให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 1.58 ที่ระบุว่ามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้นำในการแปรรูปกะหล่ำปลี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีส่วนร่วมในการแปรรูปกะหล่ำปลี โดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษากับผู้ให้ข้อมูลที่เป็ผู้นำในการตัดสินใจมีจำนวนน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแบ่งหน้าที่กันทำงาน โดยให้สามีรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องของการแปรรูปกะหล่ำปลี ส่วนภรรยาทำงานอย่างอื่น ที่ช่วยเสริมรายได้นอกเหนือจากการปลูกกะหล่ำปลี เช่น เย็บผ้า ค้าขาย และรับจ้าง

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการแปรรูปกะหล่ำปลี

การมีส่วนร่วมในการแปรรูป กะหล่ำปลี	จำนวน (คน) N = 65	ร้อยละ
การมีส่วนร่วม	63	95.39
เป็นผู้นำในการตัดสินใจ	1	1.58
ร่วมปรึกษา	62	98.42
ไม่มีส่วนร่วม	2	4.61
เหตุผล		
- จำหน่ายสดที่แปลงปลูกไม่ได้แปรรูป		
- หัวกะหล่ำปลีที่ไม่ได้ขนาดมีพ่อค้าจากหมู่บ้านอื่นมาซื้อไปแปรรูป		

2.4 อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล

สำหรับอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีนั้น จากการสังเกตของผู้วิจัยและสอบถามผู้ให้ข้อมูลพบว่า ภรรยายังคงมีความพึงพอใจในฐานะบทบาทเป็นผู้ตาม ส่วนสามีต้องเป็นผู้นำตลอด คงจะเนื่องมาจากวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ถูกสอนและประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา และเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลี ภรรยาก็จะมีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา และมีจำนวนน้อยมากที่จะเป็นผู้นำในการตัดสินใจ เพราะสามีไม่ยอมรับความสามารถหรือบทบาทของภรรยาในการผลิตกะหล่ำปลี ประจวบกับภรรยามีภาระที่จะต้องเลี้ยงดูบุตรหรือมีอาชีพอย่างอื่นเสริมเช่น ค้าขาย ตัดเย็บเสื้อผ้า จึงไม่แสดงบทบาทในฐานะเป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตกะหล่ำปลี นอกจากนั้นการเข้ารับการอบรมต่าง ๆ ทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน สามีมักจะเป็นผู้เข้ารับการอบรมและถ่ายทอด รวมทั้งเวลาที่มีการประชุมปรึกษารื้อหรือ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน บุคคลที่เข้าร่วมก็คือสามีนั่นเอง

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ
(SUMMARY AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผลการวิจัย
(Summary)

การศึกษาการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกรในหมู่บ้านช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ ได้รวบรวมข้อมูลจากสตรีเกษตรกรที่ปลูกกะหล่ำปลีในหมู่บ้านช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสตรีเกษตรกรในหมู่บ้านช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
 2. เพื่อทราบถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร
 3. เพื่อระบุถึงอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร
- ผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้คือ สตรีเกษตรกรที่ปลูกกะหล่ำปลี ในหมู่บ้านช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และมีรายชื่อตามแบบรายงานการปลูกพืชของ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่ม รวมทั้งสิ้น 65 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล

จากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีอายุโดยเฉลี่ย 39 ปีมีอายุมากที่สุดเท่ากับ 63 ปีและอายุน้อยที่สุด 20 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 5 คน และมีจำนวนแรงงานการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ผู้ให้ข้อมูลเกินกว่าครึ่งมีสภาพการถือครองที่ดินเช่าทั้งหมด มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ย 67,041.53 บาทต่อปี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร แต่มีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนระบุว่าเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี สำหรับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนั้นผู้ให้ข้อมูลระบุว่าส่วนใหญ่ไม่เคยติดต่อ และมีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี

ตอน 2 การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล

2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการปลูกกะหล่ำปลี

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปลูกกะหล่ำปลี ได้แก่ การตัดสินใจปลูก การคัดเลือกพันธุ์ปลูก การเลือกพื้นที่ปลูก การเลือกฤดูเพาะปลูก และ การหาทุน และ บัณฑิตการผลิ ผู้ให้ข้อมูลเกินกว่าครึ่งระบุว่าเข้าไปมีส่วนร่วมแต่เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการวางแผนการปลูก ส่วนสามจะเป็นผู้นำในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการปลูกกะหล่ำปลี

2.2 การมีส่วนร่วมในการเพาะกล้าและการปลูกกะหล่ำปลี

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเพาะกล้า และการปลูกกะหล่ำปลีอันได้แก่ การเตรียมแปลงเพาะกล้า การเพาะกล้า การเตรียมดินปลูก การย้ายกล้าปลูก วิธีการปลูก และระยะปลูก การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย วิธีการใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืชและการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูนั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมแต่เป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการเพาะกล้า และการปลูกกะหล่ำปลี แต่สามจะเป็นผู้นำในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเพาะกล้าและการปลูกกะหล่ำปลี

2.3 การมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยวและการจำหน่ายกะหล่ำปลี

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการเก็บเกี่ยว และการจำหน่ายกะหล่ำปลีซึ่งได้แก่ การเก็บเกี่ยว การตัดหัวกะหล่ำปลี การคัดขนาดและการบรรจุ การจัดหาตลาดและการแปรรูป ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดระบุว่ามีส่วนร่วมแต่สามเป็นผู้นำการตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวและการจำหน่าย ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในกิจกรรมดังกล่าวเท่านั้น

2.4 อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลี

จากการสังเกต และสอบถามพบว่าภรรยาที่มีความพึงพอใจ และยอมรับสภาพของการเป็นผู้ตามโดยให้สามีเป็นผู้นำ สำหรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลี ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษา และมักจะไม่ได้อำนาจในการเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากว่าต้องมีภาระเลี้ยงดูบุตร และต้องประกอบอาชีพอื่นเสริมร่วมกับการผลิตกะหล่ำปลี

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกรในหมู่บ้านช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านพัฒนาการเกษตรใน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนสำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดวิธีการมีส่วนร่วมของสตรีเกษตรกรในกระบวนการผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมและสอดคล้อง อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่บุคคลเป้าหมาย

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกรพบว่าในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตกะหล่ำปลี สตรีเกษตรกรมีส่วนร่วมในการผลิตกะหล่ำปลีโดยเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาและเป็นผู้ร่วมปฏิบัติกับสามีเป็นส่วนใหญ่สามีมักจะ เป็นผู้ดำเนินการวางแผนและการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีเกือบทั้งหมด จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารของสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ควรให้ความสำคัญกำหนดนโยบายและแผนงานในการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ให้แก่สตรีเกษตรกรทั้งในรูปกลุ่ม และบุคคล รวมทั้งควรมีการกำหนดวิธีการมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพเกษตร และนอกภาคเกษตร เช่น จัดให้มีการทัศนศึกษาในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนมีการถ่ายทอดความรู้ โดยวิธีการฝึกอบรม การสาธิตให้สตรีเกษตรกรและสามีได้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนและเน้นให้มีการรับผิดชอบร่วมกันในครอบครัว

2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในสำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับสตรีเกษตรกร ควรตระหนัก และให้ความสำคัญกับแรงงานสตรีเกษตรกร มีการกำหนดเทคนิค และวิธีการมีส่วนร่วมของสตรีเกษตรกร โดยเฉพาะทางด้านการผลิต การเกษตร มีการปรับปรุงแผนงานและยุทธวิธีในการดำเนินงานพัฒนาสตรีเกษตรกร รวมทั้งหา แนวทางเปลี่ยนทัศนคติเกษตรกรชายให้ยอมรับในบทบาทแรงงานของสตรีเกษตรกร เพื่อให้สตรีเกษตรกรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการผลิตมากขึ้น และส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

3. ผู้ปฏิบัติงานด้านการดำเนินงานพัฒนาสตรี ควรที่จะให้ความสำคัญและมีการวางแผนกำหนดวิธีการมีส่วนร่วมของสตรีเกษตรกร และเน้น ให้สตรีเกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่นสนับสนุนให้สตรีเกษตรกรได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางหน่วยงานทั้งของรัฐ และ เอกชนได้จัดขึ้นเปิดโอกาสให้สตรีเกษตรกร ได้เข้ารับการอบรมเพื่อฝึกวิชาชีพ เพื่อให้สตรีเกษตรกร ได้มีความรู้

ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานบทบาทของสตรีเกษตร เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร สถาบันวิจัยต่าง ๆ ควรที่จะจัดระบบส่งเสริมและกำหนดบทบาท เจ้าหน้าที่ในแต่ละระดับให้อำนาจต่อการดำเนินงานพัฒนาสตรีในภาคเกษตร ควรมีการชี้แจง อบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกระดับให้ตระหนักและยอมรับความสำคัญของสตรีเกษตรในการพัฒนาการเกษตร เช่นเดียวกับเกษตรกรชาย และมีการสนับสนุนการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสตรีในภาคเกษตรให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงาน

5. ควรมีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรสตรีในภาคเกษตร เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานส่งเสริมให้ได้ตามแนวทางพัฒนาที่วางไว้เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการรับกระจายข้อมูลข่าวสาร รวบรวมปัญหาและความต้องการของสตรีเกษตร รวมทั้งเป็นตัวแทนช่วยกระตุ้นบทบาทของสตรีเกษตร ในการวางแผนและทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการผลิตทางการเกษตรของหมู่บ้านและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(Recommendations for further Study)

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะ การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรในหมู่บ้านช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะขยายพื้นที่ในการวิจัยให้ครอบคลุมและกว้างขวางกว่านี้ จะทำให้งานวิจัยมีประโยชน์ต่องานด้านพัฒนาการเกษตรและบทบาทของสตรีเกษตรในกระบวนการผลิตทางการเกษตรมากขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมของสตรีเกษตรเกี่ยวกับกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตทางการเกษตรหรือโครงการอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ต่องานทางด้านส่งเสริมการเกษตรมากยิ่งขึ้น

3. ควรที่จะศึกษาถึงปัจจัยบางประการทางบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสตรีเกษตรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตทางการเกษตรของสตรีเกษตร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่องานส่งเสริมการเกษตรและยังเกิดผลดีต่อสตรีเกษตรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2529. สถิติการปลูกผัก. เอกสารคำแนะนำ, กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด

-----, 2534. การดำเนินงานการพัฒนาสตรีในภาคเกษตรปี 2536 - 2539.
กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่แจ่ม. 2530. สรุปแนวทางการพัฒนาโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่แจ่ม
เมื่อสิ้นสุดโครงการ. เชียงใหม่ ศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ

ดนัย ปานนิตยกุล. 2534. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้.
รายงานวิจัย คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

นำชัย ทนผล. 2529. การพัฒนาชุมชน : หลักการและยุทธวิธี. เชียงใหม่. ภาควิชา
ส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

-----, 2529. วิธีเตรียมโครงการวิจัย เชียงใหม่. ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. รายงานการประชุมเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน : นโยบายและ
กลวิธี 10-12 กุมภาพันธ์ 2527. มหาวิทยาลัยมหิดล

ประสพสุข ตีอินทร์. 2531. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ไทยบ้านใน
ภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหิดล

พึงพิศ ตฤณพัชร. 2535. แนวทางการพัฒนาสตรีเกษตรกรรมและการจัดการเลือกปฏิบัติทางเพศ.

เอกสารประกอบคำบรรยายในการประชุมปฏิบัติการเรื่อง "บทบาทชายหญิงในการส่งเสริมการวิจัยระบบฟาร์ม" วันที่ 22-24 เมษายน 2535 ณ โรงแรมเชียงใหม่การ์เดน จ.เชียงใหม่

----- . 2535. สตรีกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรและชนบท. เอกสารประกอบคำบรรยายในการประชุมปฏิบัติการเรื่อง "บทบาทชายหญิงในการส่งเสริมและวิจัยระบบฟาร์ม" วันที่ 22-24 เมษายน 2535 ณ โรงแรมเชียงใหม่การ์เดน จ.เชียงใหม่

เมืองทอง ทวนทวีและสุวิรัตน์ ปัญญาโตะ ทวนทวี. 2532. พิมพ์ครั้งที่ 2. หลักการปลูกผัก. โรงพิมพ์ทั้งฮั่วชิน. กรุงเทพมหานคร

รัตนาวร กิตติภาค. 2536. การมีส่วนร่วมของแม่บ้านเกษตรกร ในกระบวนการผลิตมะเขือเทศของครอบครัว ตำบลสันติสุขและตำบลยางคราม อำเภอยางทอง จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้

วณิ บางประภา จิตประเสริฐ. 2533. สตรีชนบท : ส่วนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจริงหรือ วารสารทางใหม่ กันยายน - ธันวาคม

วิริยา น้อยวงศ์ นยางค์ : 2533. ผู้หญิงกับงานพัฒนา. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2533

ศูนย์สตรีศึกษา. 2535. โครงการฝึกอบรมการเป็นผู้นำให้แก่สตรีชนบท : แนวทางการมีส่วนร่วม. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สถาบันวิจัยการทำฟาร์ม กรมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัย โอเรกอนสเตต.

2528. "การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการวิจัยบทบาทของสตรีในด้านการเกษตรในประเทศไทย" วันที่ 14-16 สิงหาคม 2528 ณ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สยามรัฐ. 2533. ฉบับวันที่ 26 พฤศจิกายน 2533 หน้า 6

สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่ม. 2536 แบบรายงานการปลูกพืชประจำอำเภอ. เชียงใหม่ เอกสารโรเนียว

สุธีรา ทอมสัน. 2535. แรงงานสตรี. เอกสารประกอบคำบรรยาย "ประเด็นปัญหาสตรีจังหวัดลำพูนกับการเมือง" วันที่ 7 มกราคม 2535 ณ ศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียนจังหวัดลำพูน

สมาลา ศิริโชติ. 2528. บทบาทสตรีเกษตร. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุนิลา ทนุผล. 2531. การศึกษาผู้ใหญ่ทางการเกษตร. เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

สุชา จันทน์เอม. 2531. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของสตรีเกษตรกร บ้านช่างเคิ่ง

ต.ช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่

ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้ ต้องการข้อมูลที่ตรงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวท่านข้อมูล
ดังกล่าวจะนำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยเท่านั้น

[]1 []2

เลขที่สัมภาษณ์.....

ชื่อ-สกุล (ผู้ให้ข้อมูล).....

บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อ-สกุล (ผู้สัมภาษณ์).....

วันที่.....

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้
ตรงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวของท่านให้มากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล

1. อายุ.....ปี []3 []4

2. จบการศึกษาชั้นสูงสุดระดับใด []5

() ไม่ได้รับการศึกษา

() ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

() จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

() จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

() อื่น ๆ ระบุ.....

3. มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน []6

4. มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถทำงานด้านการเกษตรได้.....คน []7

5. สภาพการถือครองที่ดินของครอบครัว []8

() เป็นกรรมสิทธิ์ของครอบครัวทั้งหมด

() เป็นกรรมสิทธิ์ของครอบครัวบางส่วนและเช่าบางส่วน

() เช่าทั้งหมด

6. รายได้ของครอบครัวทั้งในและนอกภาคเกษตรในรอบปี 2536 [J9 [J10
เป็นจำนวนเงิน.....บาท [J11 [J12
[J13 [J14
7. ผู้ให้ข้อมูลเคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตรรอบปี 2536 [J15
จากหน่วยงานของรัฐและเอกชน
() เคย
() ไม่เคย
8. ถ้าผู้ให้ข้อมูลเคยเข้ารับการฝึกอบรมตามข้อ 7 แล้วผู้ให้ข้อมูล [J16
เคยเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน.....ครั้ง
9. ผู้ให้ข้อมูลเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรอบปี 2536 จาก [J17
หน่วยงานของรัฐและเอกชน
() เคย
() ไม่เคย
10. ถ้าผู้ให้ข้อมูลเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามข้อ 9 แล้ว [J18
ผู้ให้ข้อมูลเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน.....ครั้ง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตกะหล่ำปลีของผู้ให้ข้อมูล

โปรดใส่เครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างหัวข้อการมีส่วนร่วม, ไม่มีส่วนร่วม พร้อมระบุเหตุผลกรณีไม่มีส่วนร่วม

กิจกรรม	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	ระบุเหตุผลกรณี ไม่มีส่วนร่วม
	เป็นผู้นำใน การตัดสินใจ	ร่วมปรึกษา		
1. การวางแผนการปลูก				
1.1 การตัดสินใจปลูก				[] 19
1.2 การคัดเลือกพันธุ์ปลูก				[] 20
1.3 การเลือกพื้นที่ปลูก				[] 21
1.4 การกำหนดพื้นที่ปลูก				[] 22
1.5 การเลือกฤดูเพาะปลูก				[] 23
1.6 การหาทุนและปัจจัย การผลิต				[] 24
2. การเพาะกล้าและการปลูก				
2.1 การเตรียมแปลง เพาะกล้า				[] 25
2.2 การเพาะกล้า				[] 26
2.3 การเตรียมดินปลูก				[] 27
2.4 การย้ายกล้าปลูก				[] 28

กิจกรรม	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	ระบุเหตุผลกรณี ไม่มีส่วนร่วม
	เป็นผู้นำใน การตัดสินใจ	ร่วมปรึกษา		
2.5 วิธีการปลูกและระยะปลูก				[129
2.6 การให้น้ำ				[130
2.7 การใส่ปุ๋ย				[131
2.8 วิธีการใส่ปุ๋ย				[132
2.9 การกำจัดวัชพืช				[133
2.10 การป้องกันกำจัด โรคแมลงศัตรู				[134
3. การเก็บเกี่ยวและการจำหน่าย				
3.1 การเก็บเกี่ยว				[135
3.2 วิธีการตัดหัวกะหล่ำปลี				[136
3.3 การคัดขนาดและการ บรรจุ				[137
3.4 การจัดหาตลาด				[138
3.5 การแปรรูป				[139

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อสกุล : นางสาวโสภา กิตติชัยวรรณ
 วัน เดือน ปีพุทธศักราชเกิด : 18 มกราคม 2495
 จังหวัดที่เกิด : เชียงใหม่
 การศึกษา :

วุฒิการศึกษา	สถาบันการศึกษา	ปีพุทธศักราชที่จบการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์	2509
มัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนสตรีวัฒโนทัยพายัพ	2512
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่	2516
ปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	2525
ปริญญาเทคโนโลยี	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	2537
การเกษตรมหาบัณฑิต (สาขาส่งเสริมการเกษตร)		
ปัจจุบัน	รับราชการที่สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	อำเภอแม่แจ่ม